

AMBROSII
CALEPINI
DICTIONARIUM

DECEM LINGVARUM

Alonso de B. M. Sant. de. p. = 1600 Curagrogio de Gomezarracin

Nuper hac postrema editione quanta maxima fide ac diligentia fieri potuit, accuratè emendatum, multisque partibus cumulatum, & aliquot milibus vocabulorum locupletatum.

Ubi Latinis dictionibus Hebræa, Græca, Gallica, Italica, Germanica, & Hispanica, itemq; nunc primo & Polonica, Ungarica, atque Anglica adiecta sunt.

Acceperunt insignes loquendi modi, lectiores etymologiæ, opposita, translationes, adagia ex optimis quibusque auctoribus decerpta.

Huc, præter alia, accedunt certa syllabarum quantitatis nota, singulis vocibus inscripta: magna sylua nominum, tum appellatiuorum, tum propriorum: ut virorum, mulierum, sectarum, populorum, deorum, siderum, ventorum, urbium, marium, fluuiorum, montium & reliquorum: ut sunt vici, promontoria, stagna, paludes, &c. Ita ut hæc editio omnibus Thesauris & Dictionarijs, quæ hæctenus collecta sunt, incredibili & rerum & verborum numero sit locupletior.

Hæc autem nouissima editio superioribus tum emendatior, tum plurimarum vocum, variarum significationum & obseruationum accessione locupletior prodit, ut ex asteriscis seu stellulis cuius statim cognoscere licebit.

~~_____~~ *M. Simi*

TYPOGRAPHVS CANDIDO LECTORI, S. D.

syllabos

ET RES illos accepimus, in ceteris memoria subsidijs, componere sibi esse solitos verborum commentarios & indices, quos Græci συλλαβας appellarunt, ut quum in eos magnam vim verborum retulissent & digessissent simul ac collibitum esset, illi præsto essent quærentibus, ac sine errore & sine molestia rem quæsitam suggererent. Nec abest coniectura, quin similis illa fuerit eruditorum industria, simileque consilium, saltem bona ex parte quum sibi illa sua *σομνήματα* instituerent, quibus in domesticis & inclusis commentationibus esse usus scimus. Nam hæc quæ rudius ac sine methodo ab illis redigebantur, ultrò deinde rem sibi commissam repetentibus offerebant. Atque illud genus commentariorum necessitas, ut alia, excogitavit, & usus & ratio expoliuit. Etenim quum memoriam impediatur atque obruat varietas omnis, tum verò illa perturbat facile, quæ quum sit numero copiosa, genere ipso est subtilis. Sunt autem ex hoc genere ipsa vocabula, quæ quum ad res insigniendas sint excogitata, rebus ipsis leuiores sunt, & magis lubrica, faciliusque è memoria effluunt. Quò minus mirandum memoria fuisse adiumenta à veteribus illis quæsitæ. Sed si hoc illi in ijs quæ iam perceperant, & quæ tenebant, tamen factitarunt, & rerum verborumque constructam atque compositam copiam habuerunt, quid nos in ignotis rebus verbisque facere oportet? Neque enim sermo ipse, & vocabula, quibus bonæ disciplina illustrata sunt nobiscum nascuntur. Hæc autem illi bona ex parte natia & vernacula habuerunt. Res verò, id est ipsas disciplinas, eò saltem faciliores habuerunt, quòd in verbis laborandum illis non fuit. Faciendum igitur, ut quum quasi ignotæ regiones nobis peragrandæ sint, duces viarum & locorum adhibeamus, & Mercuriales illos lapides, atque columnas ad iter dirigendum collocatas, persequamur. Hæc adiumenta qui pro nihilo ducet, nihil mirum si in deujs & in aspretis, quibus hæc regio tota est obstructa, hæreat. Magnaque est illa peruersitas, ut præclare dictum est, inuentis frugibus, tamen glande vesci malle. Itaque in singulari Dei beneficio ponendum est, quòd quum demersas liberales disciplinas, & propè omnia humanitatis studia è Cimerijs illis tenebris reuocaret, magna solertia atque industria præditos viros excitarit, qui nobis salebras illas & calles adæquarent, & viam ad omne politioris literaturæ genus sternerent. Quo in genere quum elaborarint usque adhuc non pauci, neque obscuri literati homines, tum illi egregiam operam huic artificio nauasse iudicandi sunt, qui in immensa verborum vi, & obscuritate eruenda atque illustranda desudarunt. Qui quanto nos labore leuarint quilibet existimare potest: sed ij facilius, qui aliquando his adminiculis destituti, in aliquo artis ac discipline genere sunt versati. Tanta enim est rerum & verborum coniunctio, ut nec sententiæ pateant, nisi ijs lux verborum inferatur, nec verborum vis percipiatur, si rerum cognitionem subtraxeris. Quo loco duplex mihi hominum error iure reprehendendus videtur. Neque enim desunt qui hoc commentariorum genus, quos victionarios appellamus, fastidiosè contemnant, & sine ijs, quò volunt, se peruenturos confidant. Sed alios rursus videas, qui hæc subsidia ita amplectentur, quasi ad parandam eruditionem nihil præterea requiratur. Quo utroque errore depulso, id in ijs euoluendis operæ ponetur, quòd ad reconditam vocabulorum notionem proferendam satis erit. Atque ut antiqui illi Romani in prehensando &

commoueat quatiatque, tetrum quendam edere odorem. Vide Erasmi Adagia. Vulgò Cammarana.

CAMBADES, Vide Chambades.

CAMBALA, Cambalorum, Asia locus est in Cypiretide regione, vbi metalla effodiuntur. Strabo lib. II.

CAMBALIDVS, Mons, Caucaſi ramus in Suſianis, Plin. libro 6. capite 27.

CAMBIO, is, phi, Commuto. Chalaph. μεταλλάσσει. GAL. Chäger. ITAL. Cambiare. GER. Vertauschen/wechſeln. HIS. Cambiar, o trocar. P. Odmieniam. VN. El uáltom, tſerélom. ANGL. To change money. Apud antiquos verò Cábire accipitur pro pugnare, iter inchoare, ſceterè: à quo Camplo, as, quod est iter ſlecto.

CAMBODVNVM, Vindelicorum vrbs est in Germania. Hodie Monachum. Vulgò München. GER. München in Vetterland.

CAMBOLECTRI populi, inter Gallia Narbonensis gentes Plinio commemorantur lib. 3. c. 4. & lib. 4. c. 19.

CAMBVSIS, Ethiopia vrbs est, Plin. lib. 6. c. 23.

Cambyſena, καμβυσίων, Regio Asia, à Cambyſe sic appellata: vt Xenena à Xerxe. Steph.

CAMBYSSINI populi, καμβυσίων, Steph.

CAMBYSÉS, pen. prod. καμβύσις, Mediocris dignitatis Perſa fuit, cui Aſtyages Perſarum & Medorum rex, Mandanèn filiam ſuam collocauit: ex qua natus est Cyrus, qui poſtea victo auo regnum inuaſit.

Cambyſes item alius fuit, Perſarum & Medorum rex, Cyri filius, & ſuperioris Cambyſæ nepos: qui patriis regnis Ægyptum adiecit: ſed offenſus illorum ſuperſtitionibus, Apidis, cæterorumque deorum ædes dirui iuſſit. Ad Ammonis quoque templum expugnandum exercitum miſit, qui in Lybia deſerta arenis obrutus, vniuerſus interiit. Vide Herod. lib. 1. & 2. Est etiam hoc nomine fluius Hyrcania, ortum habens in montibus Caucaſiſ, Septentrionem verſus per Iberos & Albanos deſluens. Autor Plinius lib. 6. cap. 13.

CAMELANI, Italiae populi ſunt, qui à Plin. lib. 3. cap. 14, in ſexta Italia regione collocantur, Narnienſibus, & Nucerinis vicini.

CAMELIDES, Inſulæ duæ ſunt, Ioniae adiacentes, non procul à Mileto. Autor Plin. lib. 5. c. 32.

Camellà, Genus vaſis eſt apud Ouid. lib. 4. Faſtorum, vbi ſic habet, Dum licet, appoſita, veluti cratère, camella, Lac niueum potes, purpureamque ſapam.

CAMELOCOMI, καμλοκομοί, populi Arabiae. Stephan. in Charamotites.

CAMESENE, καμεσιών, Suidæ, καμσιών Straboni, regio in qua regnauit Camelis.

Camelopardalis, καμλοπαρδαλις. GA. Giraffe, beſte reſſemblant au chameau & panthere. ITAL. Giraffa. GER. Ein Greyff. HIS. Girafa, animal raro. POL. Gryff. VNG. Griff. ANG. A beaſt lik a camel and panthere. Animal eſt cameli proceritate, colore pantheræ, maculis veluti florentibus variegatum: poſtremæ infra aluum partes humi ſubſidunt, ſicut in leonibus videmus, humeri pedèſque priores, atque item pectus præter cæterorum membrorum rationem pro-cera, tenuis ceruix: camelo capite ſimile, pedibus & cruribus boui. Plin. lib. 8. c. 18.

Camelus, ſimplici l, گھمائل, καμυλλος. GAL. Chameau. ITAL. Camello. G. Ein kametthier. HIS. Camello. Po. wielbład. VNG. Teue. AN. A camell. Animal quadrupes, quod crura prolixa, collum oblongum habet. Sitim per triduum tolerat, ſed quum inuenit aqua, tantum bibit, vt & præterita, & futura ſiti ſatisfaciat. Baſtri camelos mittunt & Arabes, vt ſcribit Diodorus: ſed in hoc differunt, quòd Arabici in dorſo bina habent tubercula (hos Dromedarios vocant) Baſtriani ſingula. De camelis multa Plin. li. 8. c. 28. Cic. 2. de Nat. deor. Cameli adiuuantur proceritate collorum. Hora. 2. Epist. Diuerſum confuſa genus panthera camelo. Camelus vel ſcabioſa complurium aſinorum geſtat onera, καμυλλος φερωσα πολλῶν ὄνων ἀνατιθέται φορτίῃ. De iis qui vſque adeò præcellunt quòſdam, vt etiam ſenes, aut alioquin agroti, præſtantiores tamen ſint illis integris: aut de iis, qui rebus parum proſperis, tamen plus valent ob priſtine fortunæ reliquias, quàm aliis rebus integris. Vſus eſt ſyneſius. Est & Camelus ſinis nauticus, quo anchoræ religantur. De quo aliqui intelligunt illud in Euangelio, Facilius eſt camelum per foramen acus intrare, quàm diuitem in regnum cælorum.

Camelinus, a, um, adiect. καμυλλίνος. GALI. De chameau. ITAL. Di camelo. GERMAN. Das von kametthier iſt. HIS. Cosa de camellos. Po. wielbładowy. VNG. Teuèi, teuèböl valo. ANG. Of a camell. Vt Camelinum lac. Plin. lib. 28. c. 9, Dulciſſimum ab hominis camelinum, effiçaciſſimum ex aſinis.

Camelarius, maſc. generis, καμυλλάρης. GAL. Celuy qui meine les chameaux. ITAL. Gardiano di cameli. GER. ein kamelhirt/ ein kameltreyber. HIS. El que cura los camelos. POL. wielbładnik. VNGAR. Teue páztör. ANGLI. A guider of camels. qui cuſtodit paſciturque camelos. Bud.

Camelaria, ſive Camelaria, Camelorum curatio & præfectura: & Camelarij, ipſorum camelorum curatores. Arcadius in L. vltim. de muner. & honor. Camelaria ſimiliter quoque perſonale munus eſt, &c.

Camelopardium, καμλοπαρδαλον. POL. Santa. ANG. Horehound. Herba eſt quibuſdam, quam Dioſcorides καμυλλιον, Latini Marrubi um vocant.

Camera, pen. cor. کھنجر, chippah. חמרה, vlam. καμυρα. GAL. Voulte, berceau, come celuy qu'on fait aux iardins pour ſouſtenir la vigne en treille. ITAL. Volto. GER. ein gwelb. HIS. Boneda. Po. Sklep, ogiecia. V. Kamara, bólt. A. An voulte or ſtele, an archerooſe. Arcus ædificium ſuſtinens, teçtumque de uexum & incuruatum: quod & Fornix & Teſtudo à Latinis appellatur, ſeruius deductum exiſtimat ab adiectiuo Camurus, quod curuū ſignificat & inflexum. Cic. ad Qu. fr.

Cameras quaſdam non probauit, mutarique iuſſi. Saluſt. in caſil. Eū inuiniunt vndique parietes, atque inſuper camera lapideis fornicibus iuncta, ſed inculta tenebris. Verrius Flaccus camaram dicendū putauit, vt autor eſt Soſipater lib. 1. Nonius cameram à camerò deduct. Camerum, inquit, obtortum ſignificat. inde camerae teçta, in curuitatem formata.

Camérariū, a, um, adiect. καμυραριός. GAL. De treille ou berceau. ITAL. Di pergola o volta. GER. Das deſi gwelbs iſt. HIS. De boneda. POL. wipinaiaçie naobłak. VNG. Fára folyo. AN. Of a vault or ſtele, or archerooſe. Plin. loquens de cucurbitis, lib. 19. c. 5, Inde hæc duo prima genera, camerarium & plebeium, quod humi repit. Camerarium, genus cucurbitæ vocat, quod in pergulas arreptit in hortis, non quod humi ſerpit.

Caméro, as, are, Camera facio. Hinc Concamero. καμυραίνω. GALI. Voultier. ITAL. Edificare in volto. GER. Bueiben/ ein gwelb machen. HIS. Edificar de bonedo. POL. woblak budui. VNGAR. Bóltozom. ANG. To vault, to ſtele, to make an archerooſe. Plin. lib. 24, Dinocrates architectus Alexandri, Arſinoes templum concamerare inchoauerat.

Camératio, καμυρατιον. VNG. Kamarázás, bótoyás. ANG. waulting, making of an archerooſe. Spartianus in Caracalla, Ex are vel cupro cancelli, quibus cameratio tota concreta eſt. Ab hoc verbo ſit Concameratio, de quo ſuo loco.

Camératiū, a, um: vnde Concamerata loca, dicimus teſtudinea, hoc eſt, quæ fornicibus conſtant. GAL. Voulté. ITAL. Fatto in volto. GER. Gewelbet. HIS. Cosa hecha de boneda. POL. Sklepisty. VN. Bóltozot. AN. Vaulted. Camerata vehicula, quæ Græci καμυραται vocat, quæ ſunt penſilia, quibus matronæ geſtantur: cuiuſmodi etiam hodie ſunt corio teçta.

CAMERACVM, oppidum Gallia Belgica, in finibus Picardia. Vulgò Cambray.

CAMERINVM, καμυραίνων Ptolemeo, Vulgò Camerino, pen. prod. Vmbria vrbs præclara, à curuitate ſitus ita appellata: quam Liuius ſcribit P. Scipioni in Africa traieçturo, cohortem vnã ſexcentorum milium præbuiſſe.

*CAMERINVS, pen. prod. Poeta, cuius meminit Ouid. lib. 4. de Ponto elegia 16, Quique canit domito Camerinus ab Hectore Troiam.

CAMEROPIS, Ciuitas eſt Indiae, Straboni.

CAMERTES appellati ſunt Vmbriae populi, in montibus Piceno conterminis: quorum meminit Plin. lib. 3. c. 14. & Stra. lib. 5. Cic. pro Corn. Balbo, Neque Fulginatum, neque Camertiū federe eſſe exceptum. Reçtus ſingularis eſt Camers. ſilius li. 8, Et armis vel caſtris laudande Camers. Adiectiuum eſt. Cic. pro ſyll. In agro Camerti, Piceno vel Gallico.

Camertinus, a, um, Cic. pro Corn. Bal. Is igitur M. Annium Appium fortiſſimū virum, ſingulari virtute præditum, ciuitate donauit, quum Camertinum fedus ſanctiſſimum, atque æquiliſſimum ſciret eſſe.

CAMERIVM, Latij oppidum iuxta Collatiam apud Plin. lib. 3. c. 5.

CAMESES, ſive CAMESIS, Italiae indigena fuit, cõſors Iani, qui cum illo bonam Italiae partem Tyberi vicinam poſſedit, potentia ita participata, vt regio Camelene, oppidum Ianiculum vocaretur.

CAMICVS, καμικος, Vrbs Siciliae, in qua Colacus Dædali filius imperauit. Charax hanc urbem Inicum vocat, Steph. vide Inyx.

CAMILLA, καμίλλα, Regina Volſcorū, Metabi & Caſmillæ filia, cuius pater Metabus, propter inuidiam ſuorum pulſus, Dianæ eam vocit: quum autem iam adoleſceret, ſolis armis ſtudit: iamque in omni armorum genere inſtructiſſima, Turno & Latinis aduerſus Æneam in auxilium venit, & poſt multas res præclare geſtas, ab Arunte occiſa eſt: vt copioſè deſcribit Virg. lib. II, matricque vocauit Nomine Caſmillæ mutilata parte Camillam

Camillus, Propriè puer ingenuus, qui ſtamini diali ad ſacrificia miniſtrabat. Antiqui. n. Camillos & Camillas vocabant miniſtros & miniſtras impuberes in ſacris. Vnde Mercurius Hetruſca lingua Camillus, quaſi deorū miniſter dictus eſt. Camilli, Põp. Letus de ſacerdot. Rom. Sed rerū omnium ſacrarum adminiſtri camilli dicebatur.

CAMILLVS, Qui & alter Romulus dictus eſt, Romanorū ſuæ ætatis clariffimus fuit, qui Veios toto decennio obſeſſos per cuniculos cepit. G. ein verrumpet/ vnd widtſcher man zu Rom. Nec multo poſt, quū crimini illi daretur, quòd albis equis triuipharet, & prædā iniquè diuiſiſſet, die dicta ab Apuleio Saturnino Tribuno plebis, dānatis Ardeā cõceſſit. Mox quū Galli Senones urbem diripiſſent, ipſumque Capitolium artiſſima premeret obſidione, abſens Dictator factus, collectis ex fuga Romanorū reliquiis, Gallos pendēdo auro intētos, incantos oppreſſit. Poſt hæc populū Romanū Veios migrare volētem, elegantiſſima illa, quæ apud Liuiū legitur concione retinuit: in qua omnes urbis dotes laudēſque licet cognoscere. Tertium inde Dictator creatus, Satricū ſociā pop. Romani urbem, ab impetu Latinorum tutatus eſt. Quartum Dictator ad ſedandam populi ſeditionem factus, valetudinē excuſauit aliūmq; ſibi ſubrogadum curauit. Quintum Dictator Gallos iterum Romā petentes, & ad flumen Anienem caſtrametatos, ſuperauit. Poſtremò Romæ octogenarius peſtilentia interiit (ex Liuiō & Plutarcho), qui Gallos, qui capta vrbe Capitolium obſidebant Italia expulit, patriamque in libertatem vindicauit. Vt illius vide apud Plutarchum.

Caminus, pen. prod. Græca dictio à Latinis mutuata, Fornax. חבשחן, chibſchan. תנור, tănūr. ארובה, arubbah. καμυρα. G. Fournaiſe, cheminee. I. Fornace, camino. G. ein ofen/ in camin. H. Horno, à cheminea. P. Komjn. VN. Kemencze. AN. A chemnie or fourneis. Virg. lib. 3. Aneid. -ruptis flammam expirare caminis. Iuuenal. Satyr. iam ſtridit ignes, iam ſollibus atque caminis Ardet adoratum populo caput. Est etiam ſtructura quæ ſumum excipit, vel locus in quo ignis ſruitur. Cic. ad Trebat. Luculento camino vtendum cenſeo. Suet. Viet. Nec antè in prætorium rediit, quàm flagrate triclinio ex cõceptu camini, Adde

liber Beda lib. 5. in lucam 19 cap. n. Camely, depori ubi succi na, per am acy tranſit, Juice, epa ſi, relicto onera ciarum, contemp. cenſu fraudum an tam per am ar ngram, quæ ad am dicit, apendit

Chœrades, {χοιράδες. GALL. Escrouelles. ITAL. scrofole. GERMAN. Kröpf. HISPAN. Lamparones. POLONICE, Sądzel, gruczoi. VNGARICE, Merige. ANGLICE, The kinges emill. } Nihil aliud sunt quam indurati adenes in collo præcipue, in alis, & inguinibus nascentes: Latino vocabulo Strumæ appellatæ. Chœrades autem dictæ videntur, & το σφ χοιρών, hoc est à iuibus, qui hoc malo peculiariter infestantur.

CHŒRILVS, pen. cor. χοιρίδης, Poëta fuit Samius, seruili conditione natus, qui quum ex Samo Athenas profugisset, ab Herodoto Historico exceptus est, & institutus. Scripsit Atheniensium victoriam cōtra Xerxem: cuius carminis nomine in singulos versus singulos accepit aureos stateres. Scripsit & gesta Lylandri Lacedæmoniorum ducis (cuius in expeditione comes erat) vt in vna illius tradit Plutarchus. Horatius autor est, etiam Alexandri Magni gesta scripsisse Chœrilum, & pro singulis versibus singulis Philippicis fuisse donatum. Sic enim scribit lib. 2. Epist.

Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Chœrilus, inculcis qui versibus & malè natis
Rettulit acceptos, regale numisma, Philippos.

Sunt qui tradant Alexandrum hac lege cum Chœrilo pepigisse, vt pro singulis bonis versibus singulos acciperet Philippos, pro singulis autem malis singulos colaphos, opere autè perfectò vix septem fuisse inuentos, qui possent probari. Fuit & alter Chœrilus: poëta tragicus. Vtriusque meminit Suidas.

CHOLARGVS, χολαργός, Vicus est in agro Atheniensis, tribus Acamantidis. Steph.

Cholas, Lapis est ex genere smaragdorum, quem Iuba tradit in Arabia ædificiorum ornamentis includi, referente Plin. libro 37. capite 3.

Cholera, cholera, {GALL. Cholere. ITAL. Colera. GERMANIC. Ein krankheit die von der Gallen der to npt. HISP. El humor colera. POLON. Kollera, albo, chorobà zzwrocenia gor, kofzcz czinyoca. VN. Sár. ANGL. Cholere. Morbi genus est præcipitis, in quo vomitus, & deiectio simul fiunt. Corn. Cels. lib. 4. c. II, Primò faciendâ est mentio cholera, quia commune id stomachi atque intestinorum vitium videri potest. Nam simul & deiectio & vomitus est, præterque hæc inflatio est: intestina torquentur: bilis supra infraque erumpit, primùm aqua similis: deind: vt in ea recens caro lota esse videatur: interdum alba, nonnunquam nigra & varia. Accipitur pro bile, χολή. Lamprid. Alexander, inquit, Cæsar iudices, qui furtorum fama laborassent, si casu aliquo videret: commotione animi & stomachi choleram euomebat.

Choliambi, χολιαμβοι, Qui & Scæzontes dicuntur, dicti quasi claudi iambi. Græci enim χολόν claudum dicunt. Versus sunt Iambici trimetri, nihil aliud à rectis Iambicis distantes, quàm quòd in quinta semper habeant iambum, in sexta verò spondæum.

CHOLOBETENE, χολοβητινή, Armeniæ pars, quæ Tigiani paruit. Cholobetenus, Gentile est. χολοβητινός. Steph.

CHOLLIDAE, χολλιδαι, Vicus in Leontide tribu: tribulis Chollides apud Laërtium Chollidæus Steph.

Cholopæon, Abrotinum, apud Diosc. lib. 5. c. 27.

CHOLONTICHOS, χολωντιχος, Vrbs Cariæ, gentile Cholontichites. Steph.

Chomâ, atis, neut. gen. {χολμια soleiâh χολμια. Po. Grobolia. VN. Tól-tas. ANG. A di he, u sive. } Agger, siue tumulus. Budæus in Pandectas, Chomata sunt aggres, qui terra aggesta facti sunt, quibusq; Nili aqua coercetur. V. de extraor. crim. l. saecularij, In Ægypto qui chomata rumpit.

CHOMPSO, χολμψο, Insula Nili inter Æthiopiam, & Ægyptum: cuius meminit Herod. lib. 2. Gentile est Chompsocetes, χολμψοιτες.

Chondros xiphoides, χονδρος ξιφοειδης, A medicis appellatur corpus quoddâ carul gineum, quod ab extremo pectoris osse dependet, ventriculi officio superiori respondens: ita dictum quòd acuminatum sit, & gladioli figuram quodammodo imitetur.

Chondros, {χονδρος bednal χονδρος. GALLI. Cartilage, tendron, ou tendrillon. ITAL. Cartilage, tenerume, come è quel del corechi. GER. K. dy pelbein. HISP. Temilla. Po. Chrzostek. VN. Porczogó. AN. The gristle. } Græcis est pars similis, in corpore animalis, ex semine generata, mediam inter ossa & carnem duritiem obtinens, quam Latini cartilaginem vocant.

CHONE, χων. Vrbs Oenotrorū, cuius Strabo meminit lib. 7. & regionem appellat Chonen: incolæ Chones, & Chonij. Steph.

Choragium, Choragus, Choraulus, Vide CHORVS.

Chorainnæi, χορειναιοι, POL. Szczigacze. VNG. Erdei emberök. } Genus quoddam hominum syluestre in Pæsiæ, tantæ velocitatis, vt ceruos comprehendant cursu. Steph.

CHORASMIË, es, χορασμια. Vrbs Parthorum, Orientem versus: cuius incolæ Chorasmij commemorantur ab Herodot. lib. 3. in catalogo Xerxiani exercitus. Chionna

Chordus, da, dum, Quod ferotina fœtura natum est. {χιδωυ hatúph. δ. χιδωυ. POL. Pozni pPod. VNG. wdó vtan szwlctó. } vt Chordi agni, qui post tempus debitum nascuntur: quos vulgus vocabulo inde deducto, Chordifcos vocat. Varr. libro secundo, de Re rustic. capite 1. Dicuntur agni chordi, qui post tempus nascuntur, & remanserunt in voluis intimis: vocant χοειδον: inde Chordi dicti. Plin. lib. 8. cap. 47, de omnibus loquens, Gerunt partum diebus cl, postea concepti inualidi: Chordos vocabant antiqui post id tempus natos.

Dicitur & de hominibus vnde plerique seruis nati, Chordorum cognomen traxerunt. Vnde Chordi cuiusdam Cremerij meminit Suetonius: item alterius Iulius Capitolinus in vita Gordianorum. Quintilianus quoque libro primo, à diligenti præceptore exigit, vt nōminum origines curiosè scrutetur: cuiusmodi sunt Agrippa, Opiter, Chordus & Posthumus. Transfertur & ad inanimata: vnde Chordum fœnum dicitur: quod autumnò secatur. Columel. libro

7. cap. 3. Aluntur autumnali fœno, quod Chordum vocatur. Sic & Chorda frumenta dicuntur, quæ serò maturefcunt. Apud plerisque animaduertimus Cordum scribi sine aspiratione: quæ tamen scriptura repugnat etymo, quod paulò antè è Varr. adduximus.

Chordâ, da, Funiculus in instrumento musico, fides. {יתר jether, χορδή. GALL. Corde à instrument de musique. ITAL. Corda de gli instrumenti musicali. GER. Ein seiten. HISP. Cuerda. POL. Strona. VNG. Húr. ANGL. A chorde in a muscull instrument or a string. } Cic. 3. de Orat. Nam voces, vt chordæ, sunt intentæ, quæ ad quemque tactum respondeant, acuta, grauis, cita, tarda, magna, parua. Ouid. 5. Metam. Calliope querulas præterat pollice chordas, Atque hæc percussis subiungit carmina neruis. Eadem oberrare chorda, prouerbialiter dicuntur, qui vel in simili re crebrius peccant, vel culpam eadem iterum atque iterum committunt. Horat. in Arte poet. - & citharædus Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem.

Chordapsus, {χορδαψος. GALL. Liaque passion. ITAL. Dolor di viscere di fianco. GER. Die tranckheit des trimmens in den darmen. HISP. La colica dolencia. POL. Swier bia czka we wnatrz. VNG. Has tekerés, bél faiás. ANGL. Torment or gripping of the entrailles. } Morbus est intestinorum, quem Latini ab ilibus Iliacum vocant. Eadem etiam ratione à Græcis χορδαψος vocatur, & τρω χορδωσιτα enim intestinum vocant, quod peculiariter hoc morbo infestatur.

Choræa, reæ, Choraulus, Choreuma, Vide CHORVS.

Choriambus, χοριαμβος, Pes ex prima & vltima productis, duabus mediis breuib: vt filioli. Dicitur Choriambus, quod ex choreo, hoc est, trocheo, constet, & iambo.

CHORINAEVS, Rutuli cuiusdam nomen, ab Asila Troiano in tere mpti apud Vng. lib. 9. Emathiona Liger, Chorinæum sternit Asilas.

Chorius, siue Choreus, χορειος, Pes, qui alio nomine dicitur Trocheus, constans ex duabus syllabis, prima longa, & secunda breui: vt Musa.

Chorobates, χοροβατες. {POL. Zorownad studnia. } pen. cor. Est regula longa circiter pedes xx, quæ habet transfuersaria aquarū librationibus dicata, vt est videre apud Vitruu. lib. 8. c. 6.

Chorocitharista, Chorodidascalus, Chorostates, Vide CHORVS.

Chorodanon, Spondylon apud Diosc. lib. 3. c. 88.

CHOROEBVS, Atheniensis quidam, qui primus figlinam inuenit, vt testatur Plin. lib. 7. cap. 56. [Germ. Einer von Athen burtig/ so die hasner-tunst erfunden hat.] Est item Choræbus, adolescentis nomen apud Virgil. 2. Aeneid. cui Priamus Cassandram filiam suam desponderat: qui etiam suprema illa nocte, qua Ilium cecidit, à Græcis fuit interfectus. Hunc Euphorion stultum inducit: quem etiam sequutus Virgilius, sententiam ei tribuit, sanæ mentis homine indignam, Dolus, an virtus quis in hoste requirat: Turpissima enim victoria cenferi debet, quæ dolo quaeritur.

Chorographiâ, χορογραφια, Regionis alicuius particularis descriptio, Geographia verò, est totius terrarū orbis descriptio. Hinc fit Chorographus, regionis alicuius descriptor.

Chorus, ri, {χορος machól. χοει. GALL. L'assemblee des danfes. ITAL. Coro, multitudine di quelli che cantano ouero saltano. GER. Ein vite deren die singen ober tanzen. HISP. Corro, compana de personas que dançan o bailan. POL. Zgromadzeni taniec nicy, albo spiewacze. VNG. Kar. ANGL. A companie of dauncers. } Propriè multitudo est canentium, aut saltantium. Nam multorum vocibus, & concentu constat, vt Seneca & Macrobius tradit. Et apud priscos ex seruis symphoniâ comparabatur. Vnde apud Iureconsultos lib. 3. de Legatis, Si chorus legatur, perinde est ac quasi singuli homines legati sint. Et à χοει (secundum Platonem lib. 2. de Legibus) quæ est lætitia, deducitur. Festus à corona deriuat, habetque primam correptam. Virg. 6. Aeneid. Illa chorus simulans, ouantes orgia circum Ducebat Phrygiæ. Vbi seruius, Chorum hoc est, multitudinem in sacra collectam. Idem I. Georg. Omnis quam chorus, & socij comitantur ouantes. Vbi rursus seruius, Chorus propriè est coæuorum cantus atque saltatio. Transfertur & ad res incorporeas, sumiturque pro consentienti rerum aliquarum multitudine. Cic. 3. Offic. Potest igitur quicquam vtile esse, quod sit huic talium virtutum choro contrarium? Hieronymus ad Dardanum scribit, Chorum esse musicum instrumentum ex simplici pelle, cum duabus cicutis æreis, quod per primam inspiratur, & per secundam sonus emittitur. Inertium chorus, ἀργούντων χοει. De cœtu lasciuientium dicebatur. In alieno choro pedem ponere, ἐν ἀλλοτρίω χοει ποθείνεσθαι: est sese miscere negotiis alienis, & aliorum sibi vindicare partes. Extra chorum saltare, ἐκτός χοει ὀρχεΐσθαι, dicitur qui dicit aut facit à re quam proposuit alienum aliquid. Etenim qui choros agunt, certis limitibus, certisque numeris adstricti mouentur, vt liberum non sit quòd libet euagari. * Chori pro aciebus. Virg. 5. Aeneid. Olli discurrere pares: atque agmina terni Diductis soluere choris. seruius.

Choragium, gij, {χορηγιον. GALLI. Le lieu où est l'equipage des ioueurs de farces, comedies ou tragedies, leur ornement ou appareil. ITALI. Ornamento, apparecchio da representare comedie o tragedie. GERMANI. Das ort/ der plats/ oder die rustung/ zu einem tanz oder schawspyl. HISPANICI. Cierro instrumento para la dança. POLONICI. Miesce do gry albo tanca sprawione. VNGARICI. Iatek ruha tarto ház, farlang ruhá tarto ház. ANGLICI. stuff where with the places of emerludes ar adorned. } Propriè ædificium amplum post scenam, vnde promebantur omnia ad ludos necessaria. Vitruuius libro quinto, Post scenam porticus sunt constituendæ, vt quum imbres repentini ludos interpellauerint, habeat populus quòd recipiat ex theatro: choragiæque laxamentum habeant ad chorum parandum, vti sunt Porticus Pompeianæ. Festus Chora-

f. iij.

Fecit, & ciuitati persuasit, vt de finibus suis cum omnibus copiis exirent.

Ciuilis, & hoc ciuile, Quod est ciuium, seu quod ad ciues pertinet. ... GALL. Politique, appartenant aux citoyens. ... GER. Burgerlich, oder das den burgeren zugehört. ... POL. Mieyski. ... VNG. Varosi, emberleg os. ... ANGL. Belonging to a citie. ... vt, Ciuilis mos, Ciuile ius, Ciuile odium, Ciuile bellum, Ciuilis homo, qui est peritus eorum quæ ad administrandam Rempub. pertinent. ... Vnde ciuiles, id est, curæ, & sollicitudines. ... Horat. 1. Epist. Nunc agilis fio, & versor ciuilibus vndis. ... Si inimico testi credi non oportuit, inimicior Marcello Crassus, aut Fimbriæ Scaurus, ex ciuilibus studiis, atque obrectatione domestica, quàm huic Galli? ... Ciuilis actio, id est præscriptis verbis: D. lib. 9. Tit. vlt. l. 15. Cui opponitur legitima: Ciuilis actio incerti vocatur. * Quercus ciuilis, est quercæ corona, quam (vt refert Seruius) qui in bello ciuem liberassent, accipiebant, ideo quia antè causâ vitæ in hac arbore hominibus fuit, qui glandibus vescerantur. ... Virgil. 6. Aeneid. Atque vmbata gerunt ciuili tempora quercu.

Ciuilior, & Ciuilis, πολιτικώτερος, VNG. Emberlegésb. comparatiua. Ouid. 4. Trist. Eleg. 4. Ipse pater patriæ, quid enim ciuilis illo?

Ciuilissimus, Superl. VNG. Ig on emberleg os. Spartianus in Adriano: In colloquijs etiam humillimorum ciuilissimus fuit.

Ciuilitas, Comitas, facilitas, humanitas. ... GAL. Ciuilité, honnesteré, police. ... GER. Burgerliche vnd erbartliche guch. ... HISP. Ciuidad, d policia. ... POL. Obiczaié piekne. ... VNG. Emberleg. ... ANGL. Ciuilitie, gentleness and courteousness in manners. ... Moderatio quædam atque modestia, magis ciui hominiquæ politico, quàm Imperatori conueniens, quam Augusto tribuit Suet. cap. 51. Clementiæ ciuilitatisque, inquit, eius multa & magna documenta sunt. Iulius Capitolinus laudat Antoninum Pium, quod Imperatorium fastigium ad summam ciuilitatem deduxerit.

Ciuiliter, adverb. Ciuium more. ... GAL. Ciuillement. ... IT AL. Ciuilmente, cittadinescamente. ... GER. Burgerlich/ Statlich. ... HISP. Ciuilmente, polidamente. ... POL. Obyczajnie. ... VNG. Emberlegessen, Polgari módra. ... ANGL. Ciuilitie, gentlie, lik citizen. ... Cic. 1. Offic. Vt enim quum ciuilitate contendimus, aliter si est inimicus, aliter si competitor: cum altero certamen honoris & dignitatis est, cum altero capitis & famæ. Iuuen. Satyr. 5. Poscimus vt cænes ciuilitate: id est, vt tibi sit panis idem qui alijs conuiuis, iisdemque ferulis vtaris: non vt tyrannico more, aut regio cænes. Ouid. 12. Metam. Exercet memores plusquam ciuilitate iras.

Ciuicis, a, um, pen. cor. Ciuilis. ... GAL. Citoyen. ... IT AL. Cittadinesco, ciuile. ... GER. Burgerlich. ... HISP. Ciuil, de ciudad. ... POL. Mieyski. ... VNG. Varosi emberleg os. ... ANGL. A Ciuil, of a citie. ... Ciuica corona, quam ciuis ciui, à quo seruatus fuisset in prælio, testem vitæ dare solebat. Cic. pro Planc. At id etiam gregarij milites faciunt inuiti, vt coronam dent ciuicam, & se ab aliquo seruatos esse fateantur. Vide plura in Ciuilis.

Ciuis, uis, Fluuius Thraciæ ex Pæonibus & Rhodope monte profuens, medium interfecans Hamum: vt scribit Herod. lib. 4. Fuit item Cius Bithyniæ oppidum, postea Prusias appellatum. Hoc (vt testatur Strab. lib. 12.) Demetrius euerit vnà cum Myrlea, huic vicina: eaque Prusias Zelæ dedit, qui vtranque rursus à ruinis excitans, Cium, à se Prusiada, Myrleam verò ab vxore Apamiam nominauit.

C ante L

CL. In notis antiquorum Claudius. CL. V. clarissimus vir. CL. F. clarissima filia, vel femina. CLI. Claudius. C. LDBL. causam laudabilem. C. L. Caij Libertus, vel Caius Libertus. CL. conlibertus. C. L. vel L. vel L. Caia liberta. C. L. Caia libertæ. C. LIB. Caij libertus, vel liberorum. CLB. CL. conlibertæ clarissima. C. MAR. P. caput margine pleno. CM. Comis. CML. centum millia. CMS. Comis. C. M. Ciuis malus. C. M. vel C. A. M. causa mortis, vel M. Marius. COM. vel CO. comitia obdurata. C. M. T. causa mali tui. C. M. T. cremen-tulum multum. CML. XII. camelos duodecim.

Clabula, Vide CLAVOLA.

Clades, Strages, confictus, & calamitas. ... GAL. Desconfiture de guerre, perte en bataille, victoire perdue. ... IT AL. Calamità, uisione. ... GER. ein nidertaa/ verderbung/ jämertlicher schad. ... HISP. El estrago, d mortandad à hierro. ... POL. Porazka, szkoda znaczn. ... VNG. Veszedel om, harcz, viadal. ... ANGL. Great slaughter and damage. ... hoc est, ramo. est enim nihil aliud, quàm ramorum & surculorum detritio: quemadmodum calamitas calamorum: strages stratarum arborum. Deinde μεταφορικως ad homines transfertur: quanquam non desunt, qui μετακλειν, hoc est, à flendo, siue lugendo, aut à cadendo cladem, quasi eadem dictam existimant. Plin. lib. 16. c. 32, A quo deinde tempore maestas populi Romani resurrexit, quæ antè vastata cladibus fuerat. Cic. de Clar. Orat. Cursum ingenij tui Brute, premit hæc importuna clades ciuitatis. Virgil. 12. Aeneid. - & subita turbaret clade Latinos.

CLÆON, κλειων, Fons est iuxta Celænas Phrygiæ oppidum, ab effectu fletus dictus. κλειων enim idem est quod fleo. Huic vicinus alter fons Gelon, κλειων, hoc est, à ridendo appellatus. Refert Plin. ex Theophrasto lib. 31. c. 2.

Clam, Præpeditio ablatiuo casui seruiens, Secretò, latenter. ... besether. ... GAL. En cachette, secrettement. ... IT AL. Celata-

mente, di nascoso. GERM. Heimlicher weys/ verborgentich. HISP. Oculta y escondidamente. POL. Czicho taiemnie. VNG. Alattomban, hirnék-wl, titkon. ANGL. Princlie, secretlie, clofelie. ... Clam patre egisti. Plaut. in Amph. Is amare occæpit Alcumenam clam viro. ... Iungitur aliquando & accusatiuo. Plaut. Cas. Bona multa faciam clam meam hanc vxorem. Cic. in Sallust. Timens ne facinora eius clam vos essent. ... Quandoque reperitur loco aduerbij posita. Virgil. 1. Aeneid. Clam ferro incautum superat, securus amorum Germanæ. ... Hinc compositum Perclam, quod est valde occultè.

Clanculò, κλειον, clam siue clanculum. ... VNG. Titkon, alattomba. ... Macrob. Satur. lib. 5. c. 18, Fuit enim hic poeta, vt scrupulosè & anxie ita dissimulante & quasi clanculò doctus, vt multa transtulerit, quæ vnde translata sint difficile sit cognitu.

Clanculum, diminutiuum est à Clam. ... besether. ... GAL. Secrettement, en cachette. ... IT AL. Di nascoso, celatamente. ... GERM. Heimliche. ... HISP. A escondidillo. ... POL. Poczichu, dybioc. ... VNG. Titkon, alattomban. ... ANGL. secretlie, princle. ... Terent. in Eunuch. In cellulam ad te patris penum omne congereram clanculum. Ibidem, Venisse clanculum per impluuium. ... Clanculum accusatiuo iunxit. Terent. in Adolph. - postremò alij clanculum Patres, quæ faciunt, quæ fert adolescentia: Ea ne me celet, consuefecit filium.

Cancularius, a, um, Occultus, latens. ... mistar. ... GAL. Secret, caché, incognu. ... IT AL. Occulto, secreto. ... GERM. Verborgen. ... HISP. Escondido, secreto. ... POL. Taiemni. ... VNG. Alattombanalo, ritkon valo. ... ANGL. Secret, private. ... Martial. lib. 10, Vernaculorum dicta, sordidum dentem, Et scæda linguæ probra circulatoricis, Poeta quidam clancularius spargit, Et vult videri nostra, &c.

Clandestino, pen. prod. Occultè, secretò, latenter. ... besether. ... GAL. En cachette, secrettement. ... IT AL. Secretamente, occultamente. ... GERM. Heimlich/ verborgentich. ... HISP. Escondidamente, d escondidillo. ... POL. Czicho, potaiemnie. ... VNG. Titkon, alattomban. ... ANGL. secretlie, clofelie. ... Lucilius, At enim dicis, clandestinò tibi, quod commissum fuerat. Plaut. in Mil. Nam hoc negotij clandestinò, vt agerem, mandatur mihi.

Clandestinus, a, um, penultima producta, Occultus, secretus. ... nebelam. ... GAL. Secret, caché. ... IT AL. Occulto, secreto. ... GER. Heimlich/ verborgen. ... HISP. Escondido, secreto. ... POL. Czichy, Zakriti. ... VNG. Titkon valo, alattomban valo. ... ANGL. Secret, private. ... Lin. 4. ab Vrbe, Quum patres clandestina denuntiatione reuocati ad diem certam essent. Manlius lib. 1, Et clandestinis surgentiâ fraudibus arma. sili. lib. 7, Ceu clandestino traheretur federe bellum.

Clamòr, Vox intensa, & maiore cum impetu prolata. ... kol. ... GAL. Clameur, cri, huyement. ... IT AL. Grido. ... GER. ein geschrey. ... HISP. Clamor d voz grande. ... POL. Krzyk. ... VNG. Kiáltás, wuóltés. ... ANGL. A lowde crying. ... Plin. in Epist. Turbidòque clamore postulauerat simul & oppresserat. Cic. 6. in Verr. Interea ex clamore fama tota vrbe percrebruit, expugnari deos patrios. Virg. 5. Aeneid. - resonat clamoribus æther.

Antiqui etiam Clamos dicebant, sicut Arbos.

Clamo, as, are, Vocifero, clamorem edo, clamorem facio, voce contendendo. ... kará. ... GAL. Crier, huyer, braire. ... IT AL. Gridare, chiamare. ... GER. Schreyen. ... HISP. Llamár dando voz. ... POL. Wołam, krzycze. ... VNG. Kiáltok, wuóltók. ... ANGL. To crie lowde. ... Plaut. in Mercur. Nec tolerant, vt æquum est, patres: sed clamant, indecenter obstrepunt. Cic. ad Attic. lib. 5, Id clamare omnes, qui aderant, nihil impudentius, &c. Terent. in Adolph. Clamant omnes, indignissimè factum esse. ... Clamare item pro dicere, & affirmare accipitur. Cic. 3. in Ver. Quum tutores H- s lxxx millibus id opus, ad illius hominis iniquissimi arbitrium se effecturos esse clamarent. ... Quandoque vocare, κλειων, φωνειν. ... Virg. 4. Aeneid. Per medios ruit, ac morientem nomine clamat. Ouid. 2. Metam. Aspicit hanc, visamque vocat, clamata refugit. Idem 6. Metam. Ipsa videbatur terras spectare relictas. Et comites clamare suas. ... Clamare, conqueri. Terent. in Adolph. Mihi quidem non placent: Et clamo sæpe. Lin. 3. ab Vrbe, Clamant fraude fieri, quòd foris teæantur exercitus. Cic. pro Cluent. Quum & de suo, & de vxoris interitu clamaret, testamentumque mutare cuperet, &c. Huus composita sunt, Acclamo, Conclamo, vt Vasa conclamo, ἀνακλιων σιμειων. Item Declamo, Exclamo, Proclamo, Reclamo, & Succlamo, quæ habent penultimam productam.

Clamito, as, are, frequentatiuum. ... neenak. ... GAL. Crier souuent, ou dire à haute voix. ... IT AL. Gridare spesso. ... GER. Hefftig oder oft schreyen. ... HISP. Llamar dando voz es muchas vezes. ... POL. Pokrzykuie, Wołam. ... VNG. Kiátozok, wuóltók. ... ANGL. To crie often and lowde. ... Terent. in Andr. - clamitent Mescophantam, hæreditatem persequi. Cic. 2. Tusc. Nam quum ex rebus laboraret, ipso in euulatu clamitabat falsa esse, quæ antè de dolore sensisset ipse. Terent. in Adolph. Venit ad me sæpe clamitans, Quid agis, Mitio?

Clamator, verbale, Qui clamat, voce contendit. ... κλειων. ... GAL. Vn crieur ou criard, brayard, celuy qui crie. ... IT AL. Chi grida d chiama alcuno. ... GER. ein schreyer/ ruffer. ... HISP. Strepitoso, pieno di gridi, Llamador. ... POL. Wołacz, krzyzyci. ... VNG. Kiáto, wuóltók. ... ANGL. That crieth lowde. ... Cic. 3. de Orat. Quare Coracem istum vestrum patiamur nos quidem pullos suos excludere in nido, qui euolent clamatores odiosi ac molesti. 2a art. lib. 12, Non venit ablatris clamator verna lacernis.

Clamatorius, a, um, κλειων: vt, Clamatoria auis, in augurijs dicebatur, quæ alio nomine Cliuina, & Prohibitoria appellabatur, ab effectu impediendorum auspicioꝝ. Hæc Plin. lib. 9. c. 15, numerat inter

clamo

piarique oportere. Itaque quum rogatus eò venisset, iussit oues albas atque nigras apud Areopagum immolari. Reuertens deinde domum, oblatam ab eis pecuniam renuit. Meminit huius Plato in primo & tertio de Legibus.

PRIMĒT HEVS, per quatuor syllabas, ἄνθρωπος, A poetis Iapeti filius fuisse fertur, & frater Promethei, qui ingenio valens, hominis statum primus ex luto finxit: qua re indignatus Iupiter, eum vertit in simiam, atque in insulas Pitheculas relegauit. Hic pater fuit Pyrrhae uxoris Deucalionis, quæ ab illo Epimethis dicitur. Ouid. Inde Promethides placidis Epimethida dictis Mulcet, &c. Vide infra de Prometheo, Pandora, & Pitheculis insulis.

PRIMONĒ, penultima correpta, Græca vox, Latine perseverantia. ἄνθρωπος. GALL. Perseuerance. ITAL. Perseueranza. GERM. Derzug oder Beharrung. HISP. continuacion perseuerancia. POL. Zastanowienie, zawcz iagnienie. VNG. Alhatatoság. ANGL. Perseuerance, steadfastness. figura quando ad maiorem affectum denotandum in eadem dictione perseveratur. vt Virgil. -sic sic iuuat ire sub umbras. Hæc etiam Epizeuxis, ἄνθρωπος vocatur.

PRIMYTHION, ἄνθρωπος. VNG. Magyarazat, ertelom. Fabula est expositio, eiusque utilitas: vt quum apologi rationem & sententiam autores mythologici attexunt: vt sunt apud Æsopum appendices fabularum, quasi affabulationes. Budæus.

PRINICIÀ, orum. ἄνθρωπος. GALL. Vers, louanges, feste ou celebrité qu'on dit, chante, ou fait pour la victoire gaignee, comme les feux de ioye. ITAL. Giochi & feste per le vittorie. GERM. Ein fast oder gsarg so man aus freuden eines ertangien sigs hattet. HISP. Cantos de juegos publicos hechos por alguna victoria como huegos de alegria. POLON. Pieśn ktora z wesschnis pie wamij za otrzymanim zwyciestwa. VNGAR. Gyözödelemert valo örüendetes, es ditsró ének gymzödelemerék dit firetore iratot versék. (auagy) Gyözödelóm vers. ANGL. Verses or songs of triumph. Græci vocant celebritates pro parta victoria: ab ἄνθρωπος, cuiusmodi sunt ignes nocturni, pyræque quæ ad primum statim victoriae nuntium in testimonium publicæ lætitiæ accenduntur: solennes præterea supplicationes, & aliæ id genus solennitates, quibus partæ victoriae gaudium solemus testari. Sueton. accipit pro carminibus in laudem victoris compositis, in Nerone. Sequenti, inquit, die lætum inter lætos cantaturum epinicia quæ iam nunc sibi componi oporteret.

PRINYCTIDES, ἄνθρωπος. Pustula minutæ, seu vari dicti à nocte, in qua maximè proueniunt. Iulius Pollux, Epinyctis pustula subliuida, modicè tumescens, & plena sanguinis in tibiis, & pedibus. Accipitur etiam pro oculorum morbo. Plin. lib. 20. cap. 6. Illitis foliis sanantur & ambusta, & epinyctides: ita vocatur hulus aciem hebetans, & in angulo oculi perpetuo humore manans.

PRIPHANES, ἄνθρωπος. Cognomen Antiochi regis, qui Antiochiam Syriæ urbem condidit, quæ etiam à cognomine eius Epiphania appellata est. Dicitur Epiphanes, quasi illustris, à rerum gestarum claritate.

PRIPHANIÀ, ἄνθρωπος. POL. Zwiastowanie. VNG. Vizkereszt. Apparitio, seu manifestatio dicitur, ἄνθρωπος, hoc est, ab apparèdo. Inde Epiphania, orum, à Christianis dicuntur festa, quæ nos Apparitionem Domini vocare possumus. Hieron. Dies epiphaniarum Græco sermone sic vocatur. Quod enim apud nos apparitionem vel ostensionem dicimus, Græci epiphaniam vocant. Hoc autem ideo, quia Dominus noster eo die Seruator apparuit è tenebris. Licet enim olim natus esset ex Maria, & triginta annorū expleisset ætatem, tamen ignorabatur à mundo. Epiphania quoque vocatur, quum latitudo mensuratur cum longitudine. Vide in dictione Gramme.

PRIPHANIA, ἄνθρωπος. Urbis Syriæ iuxta Raphaneas, in confinio Aradi, ubi natus est Euphrates Stoicus: altera Ciliciæ: tertia Bithyniæ: quarta iuxta Tigrim. Vocata est etiam Arceficerta, utpote ab Arcefio condita, Steph.

PRIPHONEMÀ, ἄνθρωπος. Rei narratæ, vel probatæ summa acclamatio. Epiphonematis post rem narratam exemplum est apud Virgil. lib. 1. Aeneid. Tantæ molis erat Romanam condere gentem. Post rem autem probatam apud Cicer. pro Ligario, Quorum igitur Cæsar impunita tuæ clementiæ laus est, eorum te ipsorum ad crudelitatem acuet oratio? Dicitur etiam epiphonema clausula arguta, quæ in fine posita aurem ferit, quales plerunque solent esse clausulæ quæ epigrammata claudunt.

PRIPHORÀ, penultima correpta, ἄνθρωπος. Morbus oculorum quem vulgò Lacrymam vocant, quum descensus humoris cuiusdam mordacis oculos angit: ἄνθρωπος, hoc est ab inferendo. Plin. lib. 20. cap. 2. Caro peponum epiphoris oculorum, & doloribus imponitur. Columell. lib. 6. cap. 16. de maguderi, Eadem radix contusa, & cum oleo lentisci inuncta, vitium oculorum expurgat, epiphoram supprimit, polenta conspersa multa aqua. Dicitur & de aliis membris. Plin. lib. 20. cap. 13. Testium verò epiphoris cum ramis lauræ teneris adedò peculiaris est, &c.

PRIPLOOCĒLĒ, ἄνθρωπος. Herniæ species, quum omentum descendit in scrotum. Vide ENTEROCĒLĒ.

PRIPOLAE, ἄνθρωπος. regiuncula prærupta, iuxta Syracusas. Steph. Vide Euryalus, & Labdalon.

PRIPOLI, ἄνθρωπος. Vide Euryalus.

PRIPHEDIUM, Vehiculi genus non dissimile bennæ: compositum nomen ex ἄνθρωπος, & rheda. Iuuen. Sat. 8. -tritòque trahunt epithedia collo.

PIRVS, penultima producta, ἄνθρωπος. Germ. Ein tandeschafft in Griechentand/ heisset netz Citera/ oder Albania. Regio est Græciæ in qua olim Pyrrhus regnauit: hæc primum Molossia dicta est, & à Chaone Heleni fratre Chaonia, nunc verò Albania vocatur. Quòdam vrbibus populis fuit frequentissima, sed à Romanis subacta, quum sæpius deficeret, penè in solitudinem redacta est. De ea

Lagala de luvila
via.
Hoguanoy
Laminarias

multa Strabo lib. 8. Ouid. 8. Metam. Misit apros quanto maiores heribda tauros, Non habet Epirus, &c. Terminatur Epirus à Septentrione Macedonia: ab Oriente, Achaia: ob Occidente, Ionio mari. In ea sunt ciuitates Nicopolis, & Ambracia.

PIRŌTÀ, ἄνθρωπος. Qui est ex Epiro. Liv. lib. 2. Decad. 5. Martius & Attilius ad Gitanes Epiri oppidum decem millia ab mari quum ascēderent, consilio Epirotarum habito, cum magno omnium assensu auditi sunt.

PIRŌTICVS, a, um, ἄνθρωπος. Cic. Attic. lib. 12. Hodie tuas literas expectabamus matutinas: erunt fortasse altera promeridianæ, nisi te Epiroticæ literæ impediunt, quas ego non interpello. Epirotici boues, qui ex Epiro sunt. Varr. 2. de Re rust. cap. 5. Transmarini Epirotici non solum meliores totius Græciæ, sed etiam Italiæ. Epirotica mala, ἄνθρωπος, dicuntur, quæ in Epiro Græciæ regione nascuntur: à nostris dicuntur orbiculata, à figura orbis in rotunditatem circumacti.

PIRSCHIDION, ἄνθρωπος. GALL. Coin pour fendre bois. ITAL. Conio da fender legni. GERM. Ein wegg mit dem man das hots spatet. HISP. Cuna ó cunio para hender. POL. Klin. VNG. Eek. ANGL. A wedge to cleane woode. Apud Vitruu. accipitur pro cuneo quo ligna finduntur. Nam ἄνθρωπος Græcis est findere.

PIRSOPVS, penul. corr. ἄνθρωπος. GALL. Euesque, prelar, qui a la superintendence en quelque lieu. ITAL. Vescovo. GERM. Ein Bischoff oder auffsäher. HISP. Obispo, perlado de yglesia. POL. Biskup, dozorca. VNG. Prosök. ANGL. A bishope. Magistratus nomen fuit apud veteres, cuius officium erat panis & cæterarum rerum, quæ ad cibum pertinent, curam habere: vt colligi potest ex verbis Arcadij. ff. de Muner. & honorib. Latine interpretatur (speculator, ab ἐπινομήν, quod speculator significat, vel considero. Vnde etiam hodie ad Antistites translaturum est, quod illorum præcipue munus sit, gregis sibi commissi vitam explorare. Hac voce vsus est Cic. lib. 7. Epist. ad Au. Vult enim (inquit) Pompeius me esse quem tota hæc Campania, & maritima ora habeat episcopum, ad quem delectus & negotij summa referatur.

PIRSOPIVM, ἄνθρωπος. GALL. Maison episcopale, Euesché. ITAL. Vescouato. GERM. Eines Bischoffshoff/ die wohnung eines auffsähers oder wähters. HISP. Obisपालia, morada del Obispo. POL. Biskupi wor. VNG. Pwspék lako helye. ANGL. A byshopes house or mansion place. Episcopi habitatio dicitur: sicut Prætorium appellatur, vbi Prætorius reddit.

PIRSOPIVS, a, um, Exploratorius, speculatorius. ἄνθρωπος. GALLIC. Brigantin. ITAL. Bregantino. GERM. Das zu dem auffsähen oder wähten gehört. HISP. Barca para espías. POL. Kudozorcy, przinalezcy. VNG. Vigyazo, kemlelő, őrallo. ANGL. Belonging to an espial, a brigantine. Cic. ad Attic. Quinto Non. conscendens ab heris Clunianis in phaselium episcopium, id est, nauem exploratoriam.

PIRSASTICÀ, ἄνθρωπος. Medicamenta quæ pertinent ad hulus purgandum, púsque extrahendum: dicta à verbo Græco ἐπισάω, quod idem est quod attraho.

PIRSATĒS, ἄνθρωπος. ben méfchek, ἄνθρωπος. GALL. Grangier, procureur de maison. ITAL. Castaldo, procuratore. GERM. Ein schaffner. HISP. Mayordomo procurado. POL. Szafarz. VNG. Falus biro. ANGL. A steward, a baily. Græcè dicitur qui à nobis villicus, procuratorque ac præpositus rei faciendæ vocatur. In fœminino genere epistata, villica dicitur, quæ præest diligenter familiæ rusticana: qua voce vtitur Cato de Re rust. c. 56.

PIRSŌLÀ, læ, ἄνθρωπος. GALLIC. Epistre, missiues, lettres. ITAL. Epistola, lettera. GERM. Ein sendbrieff. HISP. Carta mensajera. POL. Lyft. VNG. Leuel. ANGL. A missiue, a writing. Literæ: ἄνθρωπος, quod est mittere, quia ad absentes mittitur. Plaut. in Epid. Quia quotidie ipse ad me è legione epistolas mittebat. Idem in Pseud. Herus me tibi salutem multam voluit dicere: Hanc epistolam accipe à me, hanc me tibi iussit dare. Cic. Quinto fratri lib. 1. Illud quod est epistolæ proprium, vt is ad quem scribitur, de his rebus quas ignorat, certior fiat, prætermittendum esse non puto.

PIRSŌLIVM, ἄνθρωπος. GALL. Petites lettres, petites missiues. ITAL. Epistoletta. GERM. Ein sendbriefflein. HISP. Pequena carta mensajera. POLON. Listeczek. VNGAR. Leueletske. ANGL. A little letter. Parua epistola. Catullus, Conscriptum hoc lacrymis mittis epistolium.

PIRSŌLARIŒ, re. Quod ad epistolam pertinet. ἄνθρωπος. GALL. Des appartenances ou seruant aux missiues. ITAL. Cosa pertinente à lettere missiue. GERMAN. Das zu einem sendbrieff gehört. HISP. A. Cosa pertenesciente à carta mensajera. POLON. Czo przinalezzi do pifaniolistow. VNGARIC. Leuelhez valo. ANGLIC. That belongeth, to writings. vt, Epistolaris charta, Martialis libro 14. Hieronymus, Neque enim epistolaris angustia euagari longius patiebatur.

PIRSŌMIUM, ἄνθρωπος. POL. Kurek przez ktori puszczami winno. VNG. Sziuaruany. Dicitur instrumentum illud æneum, quod in fontibus ora salientium obturantur, vertibulum in medio pertusum habens, quod admittit vel arcet aquam: Galli sua lingua Fontem vocant. Hoc etiam instrumento vtamur ad vinum ex dolo hauriendum. Seneca ad Lucil. Nisi aquam argentea epistomia effuderint: & adhuc plebeias fistulas eloquor. Varro libro tertio de Rustic. Quum & aqua calida & frigida ex orbe ligneo, mensaque quam dixi in primis radiis esse, epistomiis versis ad vnum quenque actum, sic vt influat in conuiuium. Vitruu. libro decimo, De hydraulicis organis loquens accepit epistomium pro eo obturaculo, quod in musicis organis spiritum continet, & laxat vt opus est. Motione, inquit, vectium vehementiore spiritus vehemens compressus, epistomiorum aperturis influit, & replet canales.

PIRSŌPHEVS, ἄνθρωπος, à rei anatomicæ peritis dicitur prima ex

ferè alio genere carminis, & plerunq; breuiori: cuiusmodi sunt pleraque apud Horat. Iambico dimetro post heroicum, aut trimetrum Iambicum statim succedente. Quint. lib. 10. c. 1. Iambus non sanè à Romanis celebratus est, vt proprium opus: à quibusdam interpositus, cuius acerbitas in Carallo, Bibaculo, Horatio: quanquàm illi epodos interuenire non reperiatur.

Epōto, as, are, Potando. exhaustio. { enuivo. GAL. Boire tout, ne rien laisser. ITAL. Votar beuendo, beuer tutto. GERM. Aufstinken / aufstausfen. HIS. Max ar beuendo, beuier todo. POL. Wipiã, wifikam. VNG. Ki iszom. ANGL. To drink out all at ones. { Martial. lib. 2. Quæque Tyron toties epotauere lacernæ. Plaut. Menæch. Confecto prandio, vino quæ epotò. Cic. pro Cluentio; Quem statim epotò poculo mortuū esse dixistis. Liu. 8. ab Vrbe, Epoto medicamento suametipsi fraudè perierunt. Venenum epotum. Cic. pro Cluent. * Epotus equus, pro sanguine equi epoto. Martial. lib. 1. Venit & epoto Sarmata pastus equo. Vide Plin. lib. 18. c. 10.

EPVIA, ἐπιμία. Verbs quæ nunc Ambracia dicitur, prius Paralia Steph.

Epulã, arum, quasi edipulã. Sunt cibi in quotidianum hominum vsum comparati. { οὐδὺν μαθημιν. oria. GAL. Viandes. ITAL. Viande. GERM. Speys. HIS. Manjar ò comida. POL. Pokarm. VNG. Etek, étel, éledel. ANG. Daylie meate, or foode. { Cic. 3. Philip. Vinò & epulis retentus & alea est: si epulæ potius quàm popinæ nominandæ sunt. { Epulæ etiam bestiarum cibus quotidianus dicitur Virgil. 4. Aeneid. - epulãque draconi Quæ dabat. Horat. 2. serm. sat. 3, - cui stragula vestis Blattarum ac tinearum epulæ, putrescat in arca. { Epulum verò propriè publicum conuiuium significat, quale exhiberi solebat aliquando ciuibus vel à triumphantibus, vel in honore magni alicuius cuius mortui, vel in dedicatione templi. { Πρωμ μισθιή. ἀστιας, ἀσπιδόχῃ. GAL. Banquet, festin. ITA. Conuio solenne. GERM. ein banquet, ein herrliche offne matzgeyt. HIS. P. El combite publico, ò ssa real. POL. Coffacia obeczna. VNG. Lakoda lom, kôzôn léges wendég ség. ANG. A bankett, or deintie fare. { Iuuen. Saty. 3. Vnde epulum possis centum dare Pythagoreis. Cic. pro Muran. Is quum epulum Q. Maximus Africani patru sui nomine populo Romano daret rogatus est. Sed confunduntur quandoque: nam epulum pro priuato conuiuium inuenitur, & epulæ pro conuiuiuo publico & communi. Cic. pro Cn. Plancio, Sepulchrum L. Catilina floribus ornatum, hominum audacissimorum ac domesticorum hostium conuentu epulisque celebratum est. Idem de clar. Orat. Carmina in epulis cantata à singulis conuiuii de clarorum virorum laudibus. { Epulam quoque in singulari numero Veteres dixere, teste Festo Pompeio.

Epulones, Dicitur sunt apud antiquos, teste Lio lib. 3. bel. Maced. Triumui, quorum munus erat Ioui, ceterisque diis epulas instruere. δαυνομίες. Romæ (inquit) eo anno primum Triumui epulones facti: hi epulas Ioui ceterisque diis instituendi potestatem habebant. Cic. de Arusp. resp. Patres conscripti, vósque Pontifices, ad quos epulones Iouis opt. max. si quid est prætermisum, aut commissum afferunt: quorum sententia illa eadem renouata atque instaurata, celebratur. August. lib. de Ciuit. asseruit epulones perpetuos fuisse, qui ad auream Iouis mensam statuæ oppositam perpetui erant conuiuiæ, vt mimorum potius & parasitorum contubernia, quàm Dei sacra celebrarentur. { Dicuntur etiam epulones qualescunque conuiuiæ qui epulis interfunt, quos etiam Veteres epulonos dixerunt, per secundam inflexionem. { ANGL. Gullygutes, gluttons. { Inde Coepulonus, dicitur conuictor, & isdem epulis vescens. Plaut. Persa. O mi Iupiter terrestris & coepulonus.

Epulari, Est in conuiuium esse, seu conuiuari. { δαυχεῖσθαι, πρῆσθαι. GAL. Banqueter, manger en banquet. ITAL. Mangiar in conuio. GERM. Zâchôn. HIS. Comer en combito. POL. Bies iadowacz, wgoscinie vziywac. VNG. Vendégeskedni, lakni. ANG. To eat at feastes to bankett. { Liu. lib. 25. Vulgò apertis ianuis in propatulis epulati sunt. Cic. 2. de Fin. Quum in voluptate sint qui epulentur. Idem de Senect. Epulabatur igitur cum sodalibus omnino modicè: sed erat tamen quidam feruor ætatis.

Epulatus, particip. { δαυχῆσθαι. GAL. Qui a fait bonne chere, qui a mangé & pris son repas. ITAL. Chi a mangiato. GERM. Der gezücht hatt. HIS. El que a comido. VNG. Vendégeskedet, iól lakot. ANGL. That hath made good cheere. { Cic. 2. Tusc. Post epulatos cum matre adolescentis somno se dedisse.

Epulatio, onis, Conuiuium, victus. { ἐστιας. GAL. Banquetement. ITA. Il far de conuiti. GERM. Zâchung gasthathung. HIS. Aquella obra de comer ò haxer combite. POL. Biés iada. VNG. Vendégeskedés, lako. ANGL. A banketting, a feasting. { Colum. lib. 12. cap. 3. Quæ ad mensam quotidianam atque epulationem pertinent.

Epularis, re, Quod ad epulas pertinet. { δαυνησῆς. GALL. De banquet, appartenant à festin ou banquet. ITAL. Chi ò che à viuande si conuient. GERM. Das zu einer zâch oder gass mat gehôrt. HIS. Cosa que se come ò pertenece à ella. POL. Do bies iadi przinalezacy. VNG. Etekekhez való. ANGL. That belongeth to a bankett. { vt, Epulare sacrificium: epularis sermo, qui in conuiuiuo fit. Cic. 3. de Orat. Quum essent ipsi à Numa vt etiam illud ludorum epulare sacrificium facerent, instituti. Apul. Iam illatis luminibus epularis sermo percrebuit. { Epulares etiam vocabantur, qui in sacris epulabantur ἐστιατορες. Varr. Dum epulares nocte epularentur.

Epulatiuus, a, um, quod aptum est vt in epulis comedatur. { δαυνησῆς. GALL. Ce qu'on peut manger. ITAL. Cosa mangiatiua. GERM. Das zur speys fûglic ist. HIS. Cosa que se puede comer. POL. Do bry do iadła. VNG. Az mietekbe meg thetô. ANGL. That serueth for banketting. {

Epulis, idis, { ἐπίουλις. VNG. Meg tolt iny. { Dicitur quoties iuxta dentes in gingiuis caro excreuit. Paulus Aegineta paruum abcessum esse ait circa gingiuas, qui nisi disecutatur, suppuratur.

EPVLO, Virg. 12. Aeneid. Archetium Mnestheus, Epulonem obtruncæ Achatas.

Epulotica medicamenta, ἐπουλωτικὰ φάρμακα, à medicis appellantur quæ cicatricem obducunt. Nam ἐπουλέω, Græcis est ad cicatricem perducere.

EPY, nomen vrbis, Scribendum est Epy, vt supra. EPYL vs. Ouid. Fast. 4. Propius est titulis Epylus alba tuis.

E ante

EQC. In notis antiquorum, Equestris cohortis. EQ. M. SP. POM. equitum magister Spurius Pompeianus. EQ. P. eques publicus. EQ. R. eques Romanus.

Equa, equæ, Equarius, Eques, Equester, &c. Vide EQVVS.

Equarium, Nonnulli appellunt herbam, quam Latini olus atrū nominant: existimantes ita transferri posse Græcam vocem. { ἰπποσέλινον. POL. Czarna kapusta. VNG. Fekete paré kek pare. { Quam nomenclaturam apud idoneum scriptorem non facilè reperias. Neque ἰπποσέλινον, tam equinum, quàm magnum aut pregrande apium sonat. Nam ἰππος, & βόει, in compositione sæpe vocabulorum significata intendunt, amplitudinèmq; & magnitudinè importat.

Equestris, Vide EQVVS.

EQVESTRIS Colonia, Gallia Belgicæ oppidum est, apud Plin. lib. 4. cap. 17.

Equicervus, Animal in Oriente habens cornua & iugas post colulum descendentes vsque ad scapulas, & barbam sub mento, vngulas, & corpus ad cerui quantitatem. ἰππέλαφος. Vtitur hac voce Aristotelis interpres in lib. de Animalibus.

Equidem, Affirmatiua coniunctio est, Certè. { ἴσθι. GERM. Gewar, fur, war, wartich. HIS. Cierito, ciertamente, en verdad. { POL. Zaisze, zaprawde. VNG. Nyiluan, bizonyara. ANG. Surelie, true lie. { Cic. de Amic. Equidem ex omnibus rebus quas mihi aut fortuna, aut natura tribuit, nihil habeo, quod cum amicitia Scipionis possit comparari. Sunt qui existimant compositum esse ab ego & quidem, quod frequentissimè inueniatur iunctum cum verbis primæ personæ: vt apud Virg. 12. Aeneid. - equidem merui, nec deprecor, inquit. Quo in loco equidem item videtur significare quod ego quidem. Hoc tamen nihil vrget, quum semper in verbo primæ personæ, singularis numeri, intelligatur nominatiuus ego. Præterea quum inueniatur coniunctum cum verbis cuiusvis personæ in vtroque numero, constat certè vbiq; non posse exponi per ego. Persus Satyr. 5. Non equidem hoc dubites amicum scedere certo Consentire dies. Vbi cum secunda persona coniunctum est. Idem etiam cum verbo tertie personæ posuit satyr. 1. Per me equidem sint omnia procius alba. Cic. ad Attic. Sic ages igitur: equidem id erit primum proximum Clodix. Huc accedit quod interdum inuenitur simul positum in oratione cum ego, vt apud Salust. Ego quidem sic existimo. Quo in loco si velis equidem explicare per ego & quidem, ineptissimam confeceris perissologiam. Satius itaque erit dicere, equidem nihil aliud significare quàm quidem.

Equus, Animal, nemini non notum. { ἵππος. GALL. Cheual.

ITAL. & HIS. Cavallo. GERM. ein ross oder pferd. POL. Koñ. VNG. Lo. ANGL. An horse. { Sunt qui ab æqualitate dictum parent, quasi æquum detracta prima litera quæ diphthongum efficiebat: quod equi pares eligi solerent, qui bigis, quadrigisque iungerentur. Sed hæc etymologia vt pleræque aliæ, admodum videtur friuola. Cic. de Amic. Nemo est qui non equo quo consuevit, libentiùs vratur, quàm intractato & nouo. Idem in Verrem, Eum nemo vnquam sedentem in equo vidit. Virgil. 2. Aeneid. - & equorum agitator Achilles. Ouid. 3. Metamorph. Vt fremit acer equus, quum bellicus ore cruento Signa dedit tubicen. { Equorum alij gradarij, qui molli gradu, & sine succussura incedunt: contra, succussiores festorem frequenter inquietant. Alij dicuntur veredi, in cursu velocissimi, quibus maiores vsi sunt in venatione. { Equus Troianus, pro uerbum, de occultis latebris, conspirationibusque ad pernecium alicuius tendentibus. Cic. pro Muran. Intus, intus, inquam est equus Troianus, à quo nunquam me consule dormientes opprimemini. { Equis & quadrigis, id est, omni conatu. Cic. ad Quint. frat. lib. 2. Sic ego qui in isto homine colendo tam indormiui diu, te mehercule sæpe excitante, cursu corrigam tarditatem, cum equis, tum verò (quoniam scribis poema ab eo nostrum probari) quadrigis poeticis. { Velis equisque Cic. 2. Off. Cum his velis equisque (vt dicitur) si honestatem tueri ac retinere sententia est, decertandum est. Quo tamen in loco nonnulli malunt legere, viris equisque. { In planitiem equum, ἐς πρῆτον τῶν ἰπποδρόμων. Quoties quis ad id prouocatur, in quo plurimum valet, quòque vel maximè gaudet. Equus in campo, tanquam in sua est arena. Lucian. in Capt. & Plato in Theat. Translatum videtur à militia. Nam quoties res est pediti cum equite, pedes fugit campestris, sectaturque loca impeditiora.

Equi senectus, ἰπποῦ γῆρας. Pro uerbum in eos dici solitum, qui præclare rebus gestis in iuuenta, posteaquam consenuerint, ad fordidas curas semet abiiciunt. Sumptum à generosis equis, qui senio fracti, in pistrinum aut carrum, aut aliud id genus opus detruduntur, olim in pretio habiti, dum integris viribus essent. Plutarch. L. qui sacri V. Sacer. * Equus, stella: de qua Cic. 2. de Nat. deor. Huic equus ille iubam quatiens fulgore micanti summum contingit caput alto, stellaque iungens Vna. Eux Arato. * Equus, machina bellica. Plin. lib. 7. c. 56. Equum, qui nunc aries appellatur, in muralibus machinis Epesi ad Troiam. subaudi, inuenisse dicunt. Equã, a, in datiuo & ablatiuo pluralibus equabus, Equini generis femina. { ἵππος. GALL. Iument. ITAL. Cavallo. GERM. ein stude. HIS. Regua. POL. Klaczka, kobca. VNG. Kabala lo. ANG. A mare. { Ouid. 2. Meta. Nobilissimæque greges custos seruabat equarum. Ibid. lib. 9. Nec vaccam vacca, nec equas amor vrit equarum.

Caro

Equus, gen. comm. Infidens equo. פֶּרֶשׁ *parásch. in mē.* GALL. Cheuaucheur, qui est à cheual, cheualier, homme d'armes. ITAL. *Cavalliere cavalcatore, che è à cavallo cavallero, huomo d'arme.* GERM. *Ein reuter.* HISP. *Varon ò muger à cavallo, cavallero.* POL. *Ieździec, raitor.* VNG. *Louagos, louag.* ANGL. *A man of armes, an horse man, a knight.* Plant. *Mil. neque eques neque pedes præfectus quisquam tanta audacia est, Qui æquè faciat confidenter quàm mulieres faciunt.* Virgil. *Aeneid. 8.* Interea præmissi equites ex vrbe Latina.

Sumitur quandoque pro equo. Virgil. *3. Georg.* Impositi dorso atque equitem docuere sub armis Insultare solo, & gressus glomerare superbos. Equites etiam dicebantur à Romanis qui Equestre dignitatem erant adepti, aut ex Equestri ordine prognati: quorum ordo, quantum dignitate Senatoria aliquanto erat inferior, proximam tamen ab illa obtinebat dignitatem. Neque solum dignitate, verum etiam censu distinguebantur equites à senatoribus. Censum enim Senatorius duplo maior erat censu Equestri. Nam ante Augusti tempora census Senatorius erat octingentorum milium, hoc est, coronatorum x x. m. Censum autem equestris quadringentorum milium, hoc est, coronatorum x. m. quantum postea pro arbitrio principum sæpius auctus fuit census, & imminutus. Mart. lib. 8. Vescitur omnis Eques tecum populisq; Patrèsq; Eques, Tria genera loquendi Latini scriptores vsurpant, eques, equestris ordinis, equestri loco natus, quæ vtrum idem significant, an verò differant & quatenus differant, considerandum.

Eques & equestris ordinis, idem sunt, nam & eques quicumque est, & dicitur idem equestris ordinis, & est, & dicitur. Quòd si eques patre natus est equite, qui nunquam senator fuerit: is equestri loco natus dicitur sin patre natus est senatore: eques quidem, sed non equestri loco natus qui porro, quum eques fuisset, in senatum est allectus, eques non amplius dicitur, sed assumptio nobilioris ordinis nomine senator: ornamenta tamen retinet equestria, anulum aureum, & equum publicum. Itaque M. Cicero quum equite Romano natus esset, nunquam postea quàm in senatum peruenit, eques appellatur, sed senator. atque ipse suis in scriptis, quum de ordine senatorio loquitur, nostrum appellat. quum de equestri, non item. is igitur non eques, neque equestris, sed senator, & senatorij ordinis iure dicebatur. Ac mihi venit in mentem, quod in quadam epistola scripsit M. Cæl. ad Cicer. Nostrum, inquit, equites nisi acurius vidissent. nostri ob eam causam dixit, quia vterque patre equite Romano natus erat. Potest igitur esse eques equestri loco natus, & eques non equestri loco natus. itemque potest esse senator equestri loco natus, & senator non equestri loco natus. cuius verò pater eques fuit, is, si senator factus est, definit appellari eques, & equestris ordinis, eadem tamen retinet insignia, nisi si ea, ignominia causa, notatus à Censoribus amisit. Ex Aldi observationibus.

Equiter, huius Equestris, & hic & hæc Equestris, & hoc Equestre: ab eques fit, Quod pertinet ad equitem. ἵππιος. GALL. De cheual ou cheualier, des appartenances d'hommes d'arme ou de gens à cheual. ITAL. *Equestre cio che à cavallerie si conuene.* GERM. *Reiiter rish das zuden rossen vnd der reuiteren gehört.* HISP. *Cosa de cavalleria.* POL. *Iezni do iazdi przinalczoci.* VNGAR. *Louaghóz valo, louage.* ANGL. *Of an horse, that belongeth to knightes or horsemen.* Vt, Equestres copia, Cic. 2. de Fin. Equestris disciplina. 6. Verr. Equestris ordo ad Brutum, Equestris ordinis princeps. Equestrem verò ordinem, ἵππιον τάγμα. medium fuisse constat inter patrios & plebem: hi olim sub Romulo regibusque Celeres dicebantur, teste Plin. lib. 33. cap. 2. à Celere (vt quidam putant) Remi interfectore: deinde à flectendis equis, Flexumines vocitati: postea Trossuli, à Trossulo oppido Tuscia, quòd id sine vilo peditum adiumento equites cepissent. Huius ordinis ornamenta & insignia fuerunt, equus publicè datus, & anulus aureus. Censum item ad hunc ordinem obtinendum requirebatur 400000. nummum, quæ omnia dignitas, splendor & ornamentum equestris ordinis dicebantur. Vnde illud Cic. in Sextiana de quodam Gellio, Ornamenta confecit equestris ordinis, nomen retinet.

Equestrìa, um, Erant quatuordecim ordines graduum in Orchestra, in quibus sedebant Equites. ἵππιος. Senec. lib. 7. de Ben. Equestrìa omnia Equitum Romanorum sunt. Et iterum, Sed quum in theatrum veni, si plena sunt equestria, &c. Sic Popularia dicebantur, vbi plebs ipsa in theatro sedebat. Suet. in Domit. Et quia pars maior intra popularia deciderat, quinquagenas tesseras in singulos cuneos Equestrìs ac Senatorij ordinis pronuntiauit.

Equito, as, Equo iter facio. רָכַב *raeháb. in pēno, in pēzomay.* GALL. Cheuaucher, aller à cheual. ITAL. *Cavalcare.* GERM. *Reitten.* HISP. *Cavalgat.* POL. *Iade na konni.* VNG. *Louagolok, loual iárok nyargalok.* ANGL. *To be on horseback, to ride.* Horat. Ser. Sat. 3. Ludere par impar, equitare in arundine longa. Cic. pro Domo sua, Quum is in illo nostro exercitu equitaret cum suis delectis equitibus. Idem 2. Tuscul. Apud quos autem venandi & equitandi laus viget. Macrob. Satur. lib. 6. cap. 9. autor est, veteres etiam equitare de ipso equo dixisse, & equitem pro equo nonnunquam acceptum inueniri. Lucil. Nempe hunc currere equum nos, atque equitare videmus. Quamquam alij distinctionem post dictionem equum faciant, vt nos, sit accusatiuus, ad hunc modum, Nempe hunc currere equum, nos atque equitare videmus: vt sit sensus, Videmus equum currere, & nos equitare. Huius composita sunt, Adequito, Obequito, & Perequito, de quibus vide suis locis. Equitandi peritus ne canet, ἵπποκυβητὴς δὲ δεινὸς μὴ ᾄδῃ. Sumptum à poeta quopiam, in eum qui professus res serias versatur in nugis. Greg. Theol. in Epist. ad Eudocium Rhetorem.

Equitãri, passiuè. Plin. lib. 3. cap. 18. Omnes autem in iis terris iumentorum dorso funguntur, atque etiam equitantur in præliis. De camelis loquens.

Equitatio, onis. ἵππιεῖα, ἑλασία, ἑλασις. GALL. Cheuauchement. ITAL. *Esso cavalcare.* GERM. *Reisung/ ritt.* HISP. *Obra de cavalgat.* VNG. *Louaglás nyargalás.* ANGL. *Ariding.* Plin. lib. 28. cap. 4. Equitatio stomacho & coxis vtilissima.

Equitatus, us, Equitum manus & turma, X peditatus copia. ἵππιον. GALL. Cheuallerie, gendarmerie, gens à cheual. ITAL. *Cavalleria.* GERM. *Ein reitiger zeug/ oder reitung.* HISP. *Cavalleria ò gente de cavallo.* POL. *Iaz dakonnæ.* VNG. *Louag sereg.* ANGL. *A compagnie of horsemen.* Tacit. lib. 19. Nutantem exercitum victor equitatus incurat. Idem lib. 33. Quinetiam ipsum equitum nomen sæpe variatum est, in eis quoque qui ad equitandum trahebantur. Pōnitur aliquando pro equitatione, siue equitandi actu. Plin. lib. 33. Fœmina equitatu atteri & aduri solet.

Equarius, ria, rium, Quod ad equum pertinet: vt Equarius medicus, qui equis medetur. ἵππιος. GALL. De cheuaux, seruant à cheuaux. ITAL. *Qualcunque cosa che serua à cavalli.* GERM. *Das zu dem ross gehört.* HISP. *Cosa que sierne ò pertenesce à cavallo.* POL. *Konsky.* VNG. *Lohoz valo.* ANGL. *That serueth for an horse.* Varr. Maxim. lib. 7. Herophilus equarius medicus, C. Marium septies consulum auum sibi vendicando, se extulit.

Equaria, Magnus equorum grex est. ἵπποστασιον, τὸ ἵπποφόρον. GALL. Vn haras, vn troupeau de cheuaux ou iumens. ITAL. *Grege de cavallo ò cavalle.* GERM. *Ein hauffen ross.* HISP. *El haro de cavallo ò yeguas.* POL. *Stado kony.* VNG. *Mènes.* ANGL. *A great stock of horses or mares.* Varr. in Proem. 2. de Rust. Quod & ipse pecuarias habui grandes, in Apulia ouiaras, in Reatino equarias.

Equiferus, ri, penultima correpta, Equus ferus, id est, non mansuetus. ἵππος ἄγριος. GALL. Cheual sauage. ITAL. *Cavallo siluatico.* GERM. *Ein wild ross.* HISP. *Cavallo bravo, fiero, y syluestre.* POL. *Dziki kon.* VNG. *Valdo.* ANGL. *A wyld horse.* cuiusmodi in Septentrionalibus regionibus nasci autor est Plin. lib. 8. cap. 15. Idem lib. 28. cap. 6. In primis efficax equiferorum sanguis. Et ibidem cap. 10. De equiferis non scripserunt Græci.

Equimentum, Merces quoque datur pro admissura equi. ἵπποδότης τὸ ἵππο ἀνακτινόν. GALL. Le salaire d'un estallon qui a failli vne iument. ITAL. *Prozzo dello stallone, che cuopre vna cavalla.* GERM. *Der ton so man gibt/ wann man den hengst zu der stude gelassen hatt.* HISP. *Iornal de garañon cavallo.* POL. *Zaprata od stadnika.* VNG. *Bika bet.* ANGL. *The reward of a stallion that hes loppena mare.* Varr. An si equa emisisset quadrupedem, vt meo asino Reatino admitteres, quantum poposcisses dedissem equimenti?

Equilè, penultima producta, Stabulum equorum. ἵπποστασις, ἵπποστασία. GALL. Estable à cheuaux, escuyerie. ITAL. *Stalla de cavalli.* GERM. *Ein ross stall.* HISP. *Cavalleria ò èstable de cavallo.* POLON. *Stainia konska.* VNG. *Lo istallo.* ANGL. *An horse stable.* Sicut ab oue ouile. Varr. de Rust. lib. 2. cap. 7. suadet, frænos in equili suspendere, vt oculi equulcorum consuecant videre eorum faciem, & è motu crepitus audire.

Equinus, na, num, possessiuum, Quod est equi, quod pertinet ad equum. ἵππιος. GALL. De cheual, qui est d'un cheual. ITAL. *Di cavallo, cavallino.* GERM. *Rössin/ oder/ das des ross ist.* HISP. *Cosa de cavallo.* POL. *Konsky.* VNG. *Loe lohoz valo.* ANGL. *Of an horse.* Horat. in principio de Arte poet. Humano capiti ceruicem pictor equinam iungere si velit. Idem 2. Epist. Vt permissio, caudæque pilos vt equina Paulatim vello. Virgil. 10. Aeneid. Ære caput fulgens, cristæque hirsutus equina.

Equisessor, oris, ἵπποστος. VNG. *Louag louon idro.* ANGL. *A rider.* qui ambulat pedibus equinis, id est, qui equitat: sicut qui in lectica gestatus, ambulat pedibus lecticariorum. Hunc melius simplici voce sessorem vocamus.

Equisetum, ti, Herba est à caudæ equinæ similitudine nomen habes, aliis nominibus ephedra, & anabasis appellata. ἵπποουεῖς. GALLIC. *Queuè de cheual, asprele, ou prele.* ITAL. *Coda di cavallo, asprella.* GERM. *Schaffthew.* HISP. *Cola de mula, rabo de mula.* POL. *Koczczki ogon, przepka.* VNG. *Lo fark.* Vulgus Prelam appellat pectinum opificibus in primis cognitam, qui ea buxum expolunt, & mulierculis, quæ vasa lignea ea extergunt. Vide Plin. lib. 26. cap. 13.

Equisio, onis, Qui equorum curam gerit, eosque instituit. ἵππονομος. GALL. Donteur & piqueur de cheuaux, escuyer. ITAL. *Cozzone de cavalli.* GERM. *Ein ross zâmer/ der die pferd mit bereitem ansürt/ marstatter.* HISP. *Cavallarix ò de cavallo.* POL. *Koniusz.* VNG. *Louasz mester.* ANGL. *An horse breaker or keeper.* Varr. Nam vt equus qui ad vehendum est natus, tamen traditur magistro, vt equis doceat tollitum incedere. Veteres autem (vt Nonius annotauit) non modò equorum magistrum, sed aliarum etiam rerum, gubernatorem equisonem vocabant. Vt equisones nautici dicebantur, qui nauim ducebant.

Equitabilis, le. Equiti peruius. ἵππιόσιμος. GALLIC. Cheuauchable, qu'aisement on peut cheuaucher. ITAL. *Luogo dove si può cavallare.* GERM. *Da man wol t eiten mag.* HISP. *Lugar donde se puede cavalgat.* POL. *Doiazdi wolny.* VNG. *Louagoláfra valo alkolmas hely.* AN. *Easie to ride.* Vt locus equitabilis, in quo equi facillè inambulare possunt. Liu. Opportuna explicandis copiis regio erat equitabilis, & vasta planities. Huius contrarium est inequitabilis. Idem, Imber violentius quàm aliàs fufus, campos lubricos inequitabilisque fecerat.

Equitium, tij, Equorum armentum. ἵπποφόριον. GALL. Vne troupe de cheuaux, vn haras. ITAL. *Mandra de cavalli.* GERM. *Ein hauffen oder schar rossen.* HISP. *El alto de cavallo ò yeguas.* POL. *Stado kónskie.* VNG. *Mènes, lo tforda.* ANGL. *An heard or race of horses.* Vlpian. l. Plenum. §. Equitij ff. de Vsufructu legato, Equitij vsu legato videndū an & donare possit, & ad vehendum sub iugo vti. Tacit. de Germania, Mos est ciuitatibus vltro equitium conferre principibus.

Equilèus, lei, Pullus equinus. ἵππιόγιος. GALL. Cheualet, poulain.

at. m Tiberio. n.
videtur 59
eques, quare?
tibi militancium
Dixerunt son
idad. Verdad.
amca gallico den
440.

Expobratrix, fœmin. quæ exprobrat. POLONICE, Taktora na oczi zarzucca. SENEC. de benefic. libro septimo capite vigesimo secundo, ut hec nimia & exprobratrix memoria subsideret, obliuisci eum qui dedit iustitiam.

Expobratio, גידוף cherdph. GALLICE, Reproche. ITAL. Rinfacciamento. GERMA. Berweyfung/aufhebung. HISP. Aquella obra de saberir y dar en denusto, saberimiento. POLO. Zarzucanie, wilięzanie. VNG. Szemere vetes, hanyas, panazolás. ANG. An upbraiding. Plin. lib. 19. c. 4. Terent. And. nam isthac com memoratio Quasi exprobratio est in memoris benefici. Esse in exprobratione, id est, vitio verti. Plin. Nam gari desiderio etiam erant in exprobratione.

Expromitto, is, ere, Est pro alio promittere, hoc est fideiubere. HEB. פרום. GALL. Promettre & s'obliger pour vn autre, respondre pour luy, le pleger. ITAL. Promittere per altri. GERMA. Fur ein andern versprechen/verburgen. HISPAN. Prometer por otro. POLO. Slubuis, recze. VNG. Kezes lezok. ANGL. To promise or undertake for another. Plin. de Iure dot. Debitor mulieris iussu eius pecuniam viro suo expromisit. Idem de Donation. Si quis seruo suo grandem pecuniam crediderit, deinde liber factus eam expromiserit.

Alias expromitto idem est quod simplex promitto: Pomponius libro decimo quarto, Titul. vltim. l. Finali: Si is, cui dum potestate patris esset mutua pecunia data fuerat, paterfamilias factus, per ignorantiam facti nouatione facta eam pecuniam expromisit, si petatur ex ea stipulatione, in factum excipiendum erit.

Expromissor, פרום. GALL. Promettre & s'obliger pour vn autre, respondre pour luy, le pleger. ITAL. Promittere per altri. GERMA. Fur ein andern versprechen/verburgen. HISPAN. Prometer por otro. POLO. Slubuis, recze. VNG. Kezes lezok. ANGL. To promise or undertake for another. Plin. de Iure dot. Debitor mulieris iussu eius pecuniam viro suo expromisit. Idem de Donation. Si quis seruo suo grandem pecuniam crediderit, deinde liber factus eam expromiserit.

Expromo, mis, penultim. product. Extra promo, profero, expono. HEB. מוציא. GALL. Tirer hors, produire, mettre hors. ITAL. Trar fuori, produrre. GERMANICE, Ausbringen/ausbringen/ziehen. HISP. sacar afuera. POLON. weimwie, wikipadem. VNG. Ele hozom. ANGL. To draw forth, to viter. Plautus in Mil. Neque equidem heminas octo exprompsi in vrceum. Varr. 2. de Re rustic. capite secundo, Quum emptor dixit, Tanti sunt mihi emptæ: & ille respondet, Sunt: & exprompsit nummos. Expromere interdum, idem est quod eloqui, & animi sensa efferre. Cicer. 4. Acad. Expromam primum illa inuidiosa, quod eos omnes qui, &c. Liu. 9. bell. Punic. Expromerent quid sentirent, cum bona venia se audirum.

Expromitur, passiuè. Cic. 2. in Catil. Quorum omnis industria vitæ, & vigilandi labori in antelucanis cœnis expromitur.

Expromptus, participium, In medium prolatus, inquit Donatus. HEB. מוציא. GALLICE, Tiré hors, produit, mis hors. ITALICE, Messo fuori. GERMANICE, Herfurgenommen/oder herfurgeteg. HISPAN. Sacado afuera. POLONICE, wipozony. VNGARIC. El hozattat. ANG. Drawen forth, taken forth. Terent. in Andr. Myfis, nunc opus est tua Mihi ad hanc rem exprompta memoria.

Expugno, as, Pugnando capio. HEB. תפס. GALLICE, Gagner en bonne guerre, vaincre par force, forcer. ITAL. Prendere combattendo. GERMAN. Bestreyten, mit streyten eroberen. HISP. Tomar combatiendo. POL. Przez zwyciestwo biore. VNGAR. Meg viuom, viadallal meg velzom. ANGL. To winne by assaute, to conquire. Terent. Eunuch. Primum ædes expugnabo. Cas. 4. bell. Gall. Compluribus expugnatis oppidis. Cicer. i. Verr. Nihil esse tam sanctum, quod non violari: nihil tam munitum, quod non expugnari pecunia possit. * Expugnare aurum ab aliquo, metaphoricè, pro Extorquere nummos ab aliquo. Plaut. Bacchid. Expugnauit amanti herili filio aurum ab suo patre. Id est, technis tantum effeci, vt pater daret pecunias filio. * Cœpta expugnare, Id est expugnando & instando assidue incepta perficere. Ouid. 9. Metam. * Expugnare pudicitiam puellæ. Cic. pro Cælio, Vtrum hic tibi L. Herennij adulter, an amator, expugnare pudicitiam, an explere libidinem voluisse videatur?

Expugnatio, onis, מצור. GALLICE, Forcement, prinse d'assaut. ITALIC. Forza amento, vittoria. GERMANICE, Eroberung. HISPAN. Aquella obra de tomar por combate. POL. Zwalczenie, zolnierskie rozarpnienie. VNGARIC, Viadalla valo meg vétel: meg viuás. ANGL. A Winning by assaute, a vanquishing. Cicero pro lege Manilia, Non multum ab hostili expugnatione differunt.

Expugnator, oris, פרום. GALLICE, Forceur, vainqueur. ITAL. Forzatore, vincitore. GERMANIC. ein eroberer / en Syger im streyt / ein oberwinder. HISPAN. Vencedor, tomador, por combate y por fuerça. POLON. Zwicziezca. VNGAR. El ionto, hatalommal meg veud. ANG. A vanquisher, an ouercomer. vt, Expugnator pudiciuæ. Cic. 3. Verr.

Expugnabilis, le, ἀπολέμτος. GALLICE, Qu'on peut vaincre. ITAL. Cosa che si puo vincere. GERMANICE, Vot durch bestreytung zu eroberen. HISPANICE, Cosa que se puede vencer. POLONICE, Parwi do opowania. VNGAR. Könyen meg vchetõ. ANGLIC. That may be vanquished or ouercome. Statius 4. Theb. - & nullo ruis expugnabilis astro.

Expumo, as, are, In modum spumæ emano. HEB. צפוף. GALL. Escumer, rendre ou ietter escume. ITAL. Schiumare. GERMA. Bberschaumen/aufschäumen. HISP. Espumar echando la spuma. POL. Ialżescie. VNG. Taytkozom. ANGL. To cast out some. Cels. lib. 6. c. 7. Si ex glandine est, purgare aurem oportet, & spiritum continere, donec inde humor aliquis expumet.

Expumico, as, expurgo, expolio. POL. Widrapuie, oczyszczam. VNG. Kirtzitom. vt, verbum formatum à pumice, cuius vsus est in charitis leuigandis, & sordibus pedum abradendis in balneis. Terul. aduersus Valent. Et ab omnibus iniuriis passionis expumicat.

Expungo, gis, Quod scriptum est deleo, deleo, induco. HEB. מחה. GALL. Effacer & oster, cassare, annuler, abolir vne escriture. ITAL. cancellare, annullare, cassare. GERMA. aufstun/austilgen/durchstreichen. HISP. Cassar la escriptura a la cuenta. POL. Wimażuie. VNG. Kirtolom. ANGL. To prick or crosse out a worde or sentence writen. Plaut. in Cistell. Nunc quod reliquum restat, volo perfoluere, vt expungatur nomen, nequid debeam. Vnde etiam milites expungi dicuntur à militia, quum nomina eorum ex albo eraduntur. Et expuncti milites, dicti sunt deleti, & à militia remoti. Plaut. in Curc. Miles pulchrè centuriatus est expuncto in manipulo. Expungi dicuntur ludices, quando amouentur à iudicando, veluti erasi ex albo iudicum. Persius Saty. 2. per translationem posuit pro expellere, & loco mouere, Pupillumve vti nam quem proximus hæres Impello, expungam: nanque est scabiosus, & acri Bile tumet. Expungere rationes, est vltimam manum calculo imponere. Hermog. de Diuers. temp. præscrip. Reipublicæ rationes subscriptæ & expunctæ, aduersus eum quidem qui administrauerit, vltra viginti: aduersus verò hæredem, vltra decem annos retractari non possunt. Tracta est locutio à more supputantium, qui semel atque iterum disuncto calculo, vbi minores omnes summas in vnam contraxerint, reliqua omnia solent expungere. Dispungere verò rationes (vt suo loco dictum est) est expensa & accepta conferre.

Expuo, puis, Salium aliudve quid ex ore eiicio. HEB. רוק. GALL. Cracher, ietter hors. ITAL. Sputare. GERMA. Ausspucken. HISP. Escopir. POL. Wipluwam. VNG. Pökök. ANGL. To spette out, to void out. Plin. lib. 7. c. 23. Anaxarchus, quum simili de causa torqueretur, prærosam dentibus linguam, vnamque spem indicij in ostyranni expuit. Terent. per translationem in Eunuch. Vbi illam expuerit miseriam ex animo.

Expuitio, פרום. GALL. Crachement, crachat. ITAL. Sputamento. GERMA. aufspucken. HISP. La escopitua, d'escopidura. POL. Wiplwanie. VNG. Pökés. ANGL. A spetting out. Plin. lib. 23. c. 1. Et ad expuitionem sanguinis quoque adhibent.

Expurgo, as, Purgo, vel perfectè purgo. HEB. כפר. GALL. Purger, nettoyer, elmonder. ITAL. Purgar. GERMA. aufseuberen/wot reinigen. HISP. Alimpiar. POL. Wimiatiuie chedoze. VNG. Kirtzitom, meg söpöm. ANGL. To clense, to mak cleane. Cic. de Clar. Orat. Quò magis expurgandus est sermo. Expurgare se à criminis alicuius suspicione, est se innocentem probare. Plaut. in Mil. Expurgare volo me. P. Tunc expurges mihi, Qui facinus tantum, tamque indignum feceris?

Expurgatio, Verbale. HEB. טהרה. GALL. Purgation, nettoyage. ITAL. Purgamento, nettamento. GERMA. Aufseuberung/reinigung. HISP. Purgation obra de alimpiar. POL. Chedozenie. VNG. Meg seprés, tisztitas. ANGL. A purgation or cleensung. Expurgationem habere, id est, se purgare. Plaut. Amph.

Expuito, tas, pen. corr. Ab ex, & puto compositum, significat ramos superfluentes ex arboribus, vel sarmenta ex vitibus runca refecare. HEB. צמח. GALL. Tailler ce qui est superflu, couper, pouër. ITAL. Tagliare, podare. GERMA. Aufschneiden. HISP. Podar. POL. Wiczinom, wirzezuie. VNG. Meg irtom. ANGL. To loppe trees, to cutt of boughes. Colum. lib. 11. Pa los, vna opera cædere, & exputatos acure centum numero potest. Et lib. 3. cap. 15. Deinde velut veteranam vitem totam exputare, & ad vnam materiam firmissimam redigere. Per translationem ponitur pro reputare, & mente voluere. Planc. Cicero ni, Quæ mens eum, aut quorum consilia, tanta gloria, sibi verò etiam necessaria ac salutaria auocarint, & ad cogitationem Consulatus bimestris, summo cum terrore hominum, & insulsa cum efflagitatione transfulerim, exputare non possum, id est, apud me perpendere & ratiocinari.

Expūtresco, scis, Apud Plaut. in Curc. legitur pro penitus putresco. HEB. נעל. GALL. Se pourrir & gaster. ITAL. Putrefarsi. GERMA. Gar erfauten. HISP. Podrirse. POL. Wigniam. VNG. Meg rohadok, el poshadok. ANGL. To rott, to putrefie, to waxe rotten. Quin (inquit) tu aliquot dies perdura, dum intestina exputrescunt tibi.

Exquiliæ, arum, tantum plurale, Mons Romæ, dictus ab excubiis regius Tullij Hostilij, qui hunc collem vbi adiecit, (vt auctor est Linius lib. 1. ab Vrbe) & in eum, vt frequenter habitaretur, domicilium suum transtulit. GERMA. Der höchste Buhel / oder berg in der stat Rom/da yetz die kirch S. Maria maiore ist. Ouid. lib. 1. Fast. Adde quod excubias vbi rex Romanus agebat, Qui nunc Exquiliæ nomine collis habet. Sunt qui ab excolendo, Exquiliæ dictas volunt, quod ea pars vrbs quum antea neglecta iacuisset, à Tullo rege fuerit exulta. Quicquid id est, constat certè per x, & sine diphthongo scribendum esse, contra receptum abusum.

Exquilius, quilina, quilina, Quod in Exquiliis est, aut ad Exquilias pertinet: vt Exquiliæ porta. Mons Exquilius. Varro, Exquilius mons septiceps apud ædem Iunonis Lucinæ, vbi æditus habitare solet.

Exquiro, is, penultima producta. Diligenter inquiri, secerno, eligo. oo iij.

corpore posuit *Plaut. in Mostel.* Non vestem amatoris mulieres amant, sed vestis fartum.

Fartura, x. dicitur actus modusve faciendi altilia. { εμφορησις, ενδεμια, ενδεμια. GALLICE, Engraissement. ITALICE, Ingrassamento di bestie. GERMANICE, Fullung/messung. HISPANICE, Aquella obra de embutir relleño. POLONICE, Karmienie praftwa. VNGAR. Tóltés, hiz lalás. ANG. A cran, ming or makinh fatt. } *Colum. lib. 9.* Sed si fastidiet cibum, totidem diebus minuire oportebit quot iam farturæ præcellerunt.

Fartim, adverbium, penè idem quod acruatim, accumulativum. חמרי חמרי *chomarim chomarim.* συμπεφορησις. GALLIC. A monceaux. ITALIC. A much. GERMAN. Hauffchtig/schollechtig. HISPANICE, A montones. POLON. Hufcem, wgotmadze. VNGA. Tóltue, darabonkent. AN. By heapes. } *Apul.* Parabat fiscum fartim concisum.

FARFARVS, siue Farfar, Syriae fluvius, qui ex radicibus Libani montis emittitur, & per Antiochiam fluens Syriaco miscetur mari. GERMANICE, ein stuf in Syrien so vnden an berg libano entpringt. } Farfarus etiam dictus est fluvius per Sabinos fluens. *de quo Ouid.* - & amœna Farfarus vnda. Alio nomine dicitur Fabaris pen corr. *Virgil. lib. 7.* Qui Tybrim Fabarimque bibunt. } Farfarum vocat *Plinius in Pœnulo* arborem populum, Prosternebam, inquit, eos vt folia farfari, quæ leui pulsu venti alicuius, Autumno vniuersa aliquando cadunt.

Farfenum, Virgulti genus est, inquit *Festus.*

Farfugium, gij. Herba est nymphææ non absumilis, circa fluuios nascens, populi folio, sed ampliore, μεμυραδων. Alio nomine farranum dicitur. *Vide Plin. lib. 24. c. 15.*

FARIS, vel fare, fatur, farus. A Ferro deductum est: quod inter alia signifi- ficata significat loqui. { דבר dibber. פאראר. GALLI Parler. ITAL. Par- lare. GERMA. Neden. HISP. Hablar. POLON. Poczecie mowy. VNG. Szollok, szollaloc. ANGL. To speak. } Quanquam fari, teste *Varrone*, minus sit quàm loqui. Pueri enim quum primùm vocem edere incipiunt, quæ intelligi potest, fari dicuntur. *Plinius libro vndeci- mo capite primo*, Qui celerius fari cœpere, tardius ingredi inci- piunt. Loqui autem nemo dicitur, nisi qui seruato quodam ver- borum ordine perfectè quæ sentit efferre potest. Vnde pueri qui nondum fari didicerunt, infantes dicuntur. Hæc tamen *Varronis* differentia non obseruatur. *Virgilius libro sexto*, Sic fatur lachry- mans, clausique immittit habenas. Legitur & in significatione passiuâ. *Suetonius*, Prætorum facti dies sunt quibus ius fatur, id est, dicitur, sicut nefasti, quibus non dicitur, αποφεδες. Huius verbi prima persona deberet esse for, vt inquit *Priscianus*, quæ ta- men non est in vsu. } Eius composita sunt, Effari, Eloqui, Affari, alloqui, προσειπειν. *Cicero in Catone*, Licet mihi iisdem versibus af- fari te, ô Attice, quibus affatur Flaminium ille vir. Præfari antè fari. μερλεγειν. *Columella in præfatione*, Quos ordine suo tunc de- mum persequar quum præfatus fuero, quæ reor ad vniuersam disciplinam maximè pertinere. Profari idem quod effari. *Vir- gilius primo Aeneidos*, Tum breuiter Dido vultum demissa pro- fatur.

Fando, gerundium. *Plautus Amphitr.* - quæ neque fieri possunt, ne- que fando vnquam accepit quisquam, profers Carnifex. *Cice- ro pro Quintio*, Non denique vlla vnquam intercessit postula- tio, omitto aqua, verùm ante hoc tempus ne fando quidem audita.

Fans, participium, { דבר דובר מרבר medhabber. פאז, נאגאן. GALLI- CE, Parlant, qui dit. ITALICE, Parlante. GERMANICE, Neden. HISPANICE, El que habla. POLONICE, Mowiaci VNGARICE, Szollo, beszéllô. ANGLICE, That speaketh. } *Propertius li- bro tertio, Elegia septima*, Subtrahit hæc fantem torta vertigine fluctus.

Fatus, participium. { εἰπών, φάμεθ. VN. Szoluan. } *Virg. 2. Aeneid.* - Sic fatus: dende comantem Androgei galeam, clypeique insigne de- corum Induitur.

Fandus, fanda, fandum, quanuis ratione originis videatur significa- re quod fatu dignum est: ferè semper tamen accipitur pro eo quod iustum, æquum, rectumque est. { δεμυσις, παρτεθ, παρτεθ, εντός. GALLICE, Qu'on doit, ou qu'on peut dire. ITALICE, Cosa degne di che se ne parli. GERMANICE, Das würdig oder billich ist dauon man rede. HISPANICE, Cosa de hablar. POLONICE, Szulzni do mowienia. VNGARICE, Beszéllésre méltó, igaz. AN- GLICE, Which may or ought to speak, lawfull, meete. } Quemad- modum è contrarium infandum, & nefandum dicimus quod in- iustum est, & minimè rectum. *Linus*, Ita resperfa fando, nefandò- que sanguine aræ. *Cicero primo de Diuin. ex vetusto Poeta*, Neque me Apollo fati fandis inuitam ciet. *Virgilius primo Aeneid.* At sperate deos memores fandi, atque nefandi, hoc est, iusti atque iniusti, in- terprete *Seruió.*

Farrago, Farreatio, Farreum, Farina, Farinaceus, Farinarius, *Vide FAR.*

Fartilis, Fartim, Fartores, Fartum, Fartura, *Vide FARCIO.*

Fas, Nomen est defectiuum, tres tantum casus habens, eòsque in sin- gulari numero, nominatiuum videlicet, accusatiuum & vocati- uum. Est autem Fas, idem quod ius, quod pium, & fando di- gnium: & putant referri ad deos, quemadmodum iustum ad ho- mines. { δικη, νόμος. GALLICE, Ce qui est loisible, licite & permis. ITALICE, Ciò che è giusto, lecito & honesto. GERMANICE, Góttlich, billich vnd recht. HISPANICE, Lo que es licito por religion. POLONI- CE, Szulznie, przystoinie. VNGARICE, Szabad. ANGLICE, Lawful, standng with the lawe. } *Virgilius 1. Georgicor.* Fas & iura sinunt, id est, diuina & humana iura permittunt. *Et paulò post*, Quippe vbi fas versum, atque nefas, tot bella per orbem, Tam multæ scelerum fa-

cies. } Fas est, id est, licitum. *Plaut. in Asin.* Neque pol te accuso, neque id me facere fas existimo. *Cic. pro Mil.* Clodium nihil dele- ctat quod aut per naturam fas sit, aut per leges liceat. *Tacit. lib. 14.* Ex hominum fibris consulere deos fas habebam. *Quint. lib. 3. cap. 8.* In iudiciis enim vulgò fas habetur, indulgere aliquid studio suo. Huius contrarium est Nefas, quod est impium & execrabile. εὐ- μων.

FASCĒLIS, idis, Dicta est Diana, à fasce lignorum, in quo abscondi- tum eius simulachrum Orestes & Iphigenia ex Taurica regione Ariciam attulerunt.

Fasciã, x. Genus linteoli quo pueri vel aliud quid ligari solet. החלה *chathulláh* חטול *chittul.* ἄνδρσμος, απαγαγον. GAL. Vne bande ou au- tre piece de linge, comme pour emmailloter les petis enfans, ou vn gorgias ou bauette, ou vn brayer, ou des guetres. ITAL. Fascia. GERM. Ein wiegenband/wndten. HISP. L faza. POL. Pielucha, zwiã- ka, binda. VNG. Paló. ANGL. A bande lyk vnto that where with litle babes ar bound in thair swatbling clothes. } *Cic. 2. de Diuin.* Defert ad cõ- iectorem quidam somniasse se ouum pèdere ex fasciã lecti sui cu- bicularis. } Et propriè, pro tegumèto crurum pedumque fasciã poni consueuerunt: ideòque crurules, pedulésque dicuntur. *Plina- nus*, Fasciã crurules, pedulésque vestis loco sunt, quia partem cor- poris vestiunt. *Scribit Plin. lib. 3.* Mures portendisse exitium Carbo- ni Imperatori, arrosis fasciis quibus in calceatu vtebatur. *Columel. lib. 7.* Rectè genibus applicantur ac fasciis circumdantur. } Fasciã pectoralis, qua mulieres mammas tegunt. *Martialis lib. 14.* } Item fasciã dicuntur sectiones quædam orbis, quæ ab Astrologis zonæ, siue plagæ appellantur. *Mart.* Orbis terræ in quinque zonas, siue meliùs fascias discernitur. } Ponitur pro nube, in modum fasciã cælum percurrente. *Iuuen. Satyr. 14.* Nil color hic cæli, nil fascia ni- gra minatur.

Fasciõlä, diminut. Parua fasciã. { ἄνδρσμων. GAL. Bandedette, petit gorgias, drappeau. ITAL. Picciola fasciã. GERM. Ein bindte. HISP. Pe- quenã faza. POL. Zwiãzeczka. VNG. Palotska. ANGL. A litle bande, a garter. } *Cic. de Arusp. respo. P.* Clodius à crocata, à mitra, à muliebri- bus soleis, purpureis que fasciõlis, à strophio, à psalterio, à flagitio, à stupro est factus repente popularis. *Horat. lib. 2. Serm. Satyr. 3.* - ponas insignia morbi, Fasciõlas, cubital, focalia.

Fasciõ, as, are, Est fasciã ligare. { החלה *hec hethil* חכה *chãhãsch.* απαγα- γου. GAL. Bander, emmailloter, lier de bandes: enuelopper. ITA. Fasciare, bendare. GERM. Binden/einbinden. HISP. Fazar ò emboluir al cuerpo la faza. POL. Obwiam, obwiezuie. VNG. Pé pálólom. AN G. To knitt or binde with a bande, to swalde. } *spartianus de Antonino Pio*, Sed quum esset longus & senex, incuruatúsque tiliaciis tabulis in pectore positis fasciãbatur, vt rectiùs incederet. *Mart. lib. 12.* Nec fasciãto naufragus loquax trunco.

Fasciõlulus, *Vide FASCIS.*

Fascinum, penult. correp. Quoddam incantationis genus, quo ho- mines ita ligantur, vt, liberi non sint, nec mentis compotes, sapè- que ad extremam maciem deueniant. { חשף *chashph.* βρομαία, γοντεία. GALL. Sorcellerie, enchanterie, enchantement. ITAL. Ma- lia, incantamento. GERM. Verzauberung. HISP. Ojo, encantacion, aaja- dura. POL. Oczarowanie. VNG. Iegézet, meg kötés. ANGL. An inchá- tement, bewitching. } *Horat. pro virili membro* posuit in *Epod. Od. 8.* Illiterati num minus nerui rigent, Minúve languet fascinum?

Fascino, as, pen. corr. Fascino noceo. { חשף *chishph.* ἡέφ. ηεπεροπδσω. GALL. Enforceler, enchanter. ITAL. Amaliare, strigare. GERM. Verzauberer. HISP. Aojar con mal ojo. POL. Czarui. VNG. Meg ige- zöm. ANGL. To bewitch, to forespeak. } *Virgil. 3. Eclog.* Nescio quis te- neros oculus mihi fascinat agnos. Lingua mala fascinar aliquid, *Catull. ad Lesb.* Fit autem à verbo Græco βρομαίω, quod significat inuideo, indignor, irascor, accuso. Huius compositum est Effascino.

Fascinans, tis, partic. { חשף *mechashph.* βρομαίων. GALL. Enforce- leur, forcier. ITAL. Strigante, amaliante. GERM. Verzauberer. HISP. El que aoja. POL. Oczarowany. VNG. Iegezô. ANGL. One that bewit- cheth or forespeaketh. } *Plin. libr. 13. cap. 4.* Dente contra fascinantes re- ligione politum.

Fascinatio, onis. { חשף *chashph.* βρομαία, γοντεία. GALL. Enforcel- lement, sorcellerie. ITAL. Lo strigare & amaliare, amaliamento. GER. Verzauberung. HISP. Aquella obra de aojar con mal ojo, aoadura. POL. Oczarowanie. VNG. Iegézet, (auagy) igézés. ANGL. A bewitching, a forespaking. } *Plin. lib. 28. cap. 2.* Cur & fascinationibus adoratione peculiari occurrimus? *Idem lib. 19. cap. 4.* Hortóque & fores tantum contra inuidentium fascinationes dicari videmus.

* Fascinus, ni, penultima correpta, Dei nomen apud veteres. *Plin lib. 28. cap. 4.* Religione mutatur & Fascinus, imperatorum quoque non solum infantium custos, qui deus inter sacra Romana à Vestalibus colitur, & currus triumphantium sub his pendens de- fendit medicus inuidiæ, iubétque eodẽm recipere.

Fascis, huius fascis, masculini generis, Lignorum aliarumve rerum colligatarum congeries. { חנה *aghuddáh.* δέσμη. GAL. Vn faisseau de quelque chose que ce soit, vn paquet, fardeau ou botte. ITAL. Fascio, fardello. GERM. Ein hurste es sey holz oder ein ander ding. HIs. Hace, embolitorio, ò carga como de lena. POL. Ocziepkã. VNG. Kötöt, ny aláb. ANGL. A sagot, a shaffe of arrowes. } Vnde fascem ocularium vocare possumus id quod Parisienses vocant, Bourrée. Nam cocula (vt *Festus ait*) sunt ligna minuta quibus faciliè coquantur obsonia. *Cæsar 8. bell. Gall.* Fasces stramentorum, ac virgultorum. Sic fasces calamorum, apud *Martialem lib. 14.* } Per translationẽ quandoque ponitur pro onere. αγος. Nã fasces lignorum, seu aliarum rerum, graues sunt portantibus. *Virgil. in Bucol.* - ego hoc te fasce leuabo. *Idem 3. Georg.* - non fecus, ac patriis acer Romanus in armis Iniusto sub fasce viam dum carpit. } Vno fasce complecti, legitur a- pud *Plinium in Epistol. pro eadem opera & coniunctim agere, non*

A badger, a graye. Effossis enim in ripa cuniculis, caudam intra aquas tenet, reliquo tempore in sicco habitat. *Albertus Magnus* dicit habere pedes anserinos posteriores quibus facilius nater: anteriores, caninos. *Vide in dictione CASTOR.* Est & fiber, genus vespa quadrupes incitatissimum, teste *Festo. Plant.* Sic me suis quotidie, quasi fiber salicem.

Fibrinus, a, um, Plin. lib. 17. c. 28. Fibrina pelle detergunt.

Fibræ, fibratum, Omnium extremitates rerum. Ab antiquo adiectiuo

*Fiber, bra, brum, quod idem erat quod extremum, Varr. teste 4. de ling. Lat. factum ut arbitror à verbo finio, eodem modo quo à tumeo tuber, à suo suber, à craceo craber. ἴνες, λαβὸι. GALL. Petites veines & menues comme vn cheueu, petis filers, extremité de toutes choses. ITALICE, L'estremità di tutte le cose. GERMANICE, Die auferisten theil eines ieden dings als an der te ber die zäserte / an bteetere die ädertin so daburch gehnd, an den wurtzlen / die kleinen würtzlen wie haat / &c. HISPANIC. La parte cabera de todas causas. POLONIC. Zepczky mafe, bad wcziele czpowieczim, zwierzecim, albo y wzio Pach. VNGARICE, Rost, kanaf, tfafrang. ANGLICE, small veines like heares, or the borders of any thing. Vnde & iecoris & cordis, & cuiuscunque visceris extremæ partes, fibræ dicuntur. *Virgil. lib. 6.* nec iuscunque visceris extremæ partes, fibræ dicuntur. *Virgil. lib. 6.* nec iuscunque requies datur vlla renatis. Et *Celsus* pulmonis fibras nominat, *lib. 4. cap. 1.* Pulmo spongiosus, ideoque spiritus capax, & à tergo spinæ ipsi iunctus, in duas fibras vngulæ bubulæ modo diuiditur. *Plin. lib. 11. cap. 37.* Murium iecusculis fibræ, ad numerum Lunæ dierum in mense congruere dicuntur, totidemque inueniri. *Quin* & minuta radicum in arboribus herbisque capillamenta, hoc nomine appellantur, *Plin. lib. 17. cap. 10.* de arborum rationibus ait, solum eligi oportere quàm maximè rimosum, ne penetrans fol exurat fibras. *Virg. 1. Georg. - & amaris intuba fibræ. Columella de alio, Quum ternas, inquit, fibras emiserint spicæ, sarriantur. Idem libro ultimo de rapis, Post tertiam diem mediam fibræ rari gustato, si receperit salem. Cicero 1. de Diuinat. Similiter quid silum in extis, quid fibra valeat accipio: quæ causa sit nescio. *Perfius Sat. 1.* nec enim mihi cornea fibra est, id est, non sunt mihi ita dura præcordia, ut laudis amore non capiat, inquit *Budeus. Idem Sat. 1. 5.* Quod latet arcana non enarrabile fibra.**

Fibratûs, fibrata, fibratum, adiectiuum. ἴνωδus. VNGARIC. Rostos, kanafos. ANGLIC. That hath small thingee lik heare, as in onyons. } vt, Fibrata radix caparum modo. Plin. lib. 25. cap. 5.

Fibulâ, læ, penultima corr. Propriè ornamentum cinguli ad vestem subligandam. ἰβία, ἡ πόρτι, πείνη. GAL. Vne boucle ou agrafe.

*ITAL. Fibia. GERMANICE, Ein haßt, das beschlech an einem gürtet. HISPANICE, La hevilla de la cinta ò vestidura. POLONIC. Spien od pafsa, item Hafka. VNGAR. Kapots. ANGLI. A buckle or clasp. } Virgil. 1. Aeneid. Aurea purpuream subnectit fibula vestem. Ponnitur quandoque pro circulo æneo quo adulescentulorum virilia solent coërceri, conferuandæ vocis gratia, quæ ex veneris vsu debilior reddi solet, & asperior. Solet etiam huiusmodi fibula, Comædorum, Histrionumque pudendis adhiberi, quod illi potissimum hominum generi vocalitas sit necessaria. *Martial. lib. 7.* Menopoli penem tam grandis fibula vestit, Vt sit Comædis omnibus vna satis. *Idem lib. 14.* Dic mihi simpliciter, Comædis & Citharædis Fibula quid præstas? Cariùs vt futuant. Hinc deducitur verbum fibulo, & eius compositum infibulo, hoc est circumlæ æneum peni induco. Item Refibulare, hoc est fibulam huiusmodi soluere. *Vide plura de fibula apud Cornelium Celsum, lib. 7. cap. 25. Colum. lib. 6. cap. 5.* de Bobus sic habet, Aenea fibula pars auriculæ latissima circumscribitur: ita vt manante sanguine, tanquam o literæ ductus appareat orbiculus. In emendationibus exemplaribus fibula legitur, non fibula. Aurea fibula donabantur antiquitus milites. *Liu. 27.* Tum puero anulum aureum, tunicam lato clauo, cum Hispano sagulo, & aurea fibula equumque ornatum donat. *Idem 9. bell. Maced.* Quintius alter Prætor suos equites catellis, ac fibulis donauit. Fibulæ item in ædificiis dicuntur ferramenta quibus tigni coniunguntur. *Cæs. 4. bel. Gal.* Hæc vtraque insuper bipedalibus trabibus immisissis quantum eorum tignorum iunctura distabat, binis vtrinque fibulis, ab extrema parte distinebantur. Ab hoc nomine dicitur Suffibulum vestimentum album, prætextum, quadrangulum, oblongum, quod in capite Vestales sacrificantes habebant, idque fibula comprehendebatur.*

*Fibulo, as, are, Fulcire, coniungere. חביר חבירין hidhbir, è μπουπύ. GALL. Boucler, agrafes, conioindre avec vne boucle ou agrafe. ITALICE, Afibiare. GERMAN. Zu samen haften / den ringgen einthen. HISPAN. Poner hevilla, hayuntar. POLON. Zpajam, lacze, haftwie. VNG. Bekapitolom. ANGLICE, To buckle or fasten together. } Columella lib. 1. Omnesque parietum & soli iuncturæ testaceis puluinis fibulantur: quoniam ferè quum his partibus ædificia rimas egerunt, caua præbent, ac latebras subterraneis animalibus. Huius composita sunt, diffibulo, refibulo, & infibulo. Est autem infibulare, super glandem penis, fibulam, hoc est circumlæ æneum inducere: quod fiebat duabus de causis, vel vocis seruandæ gratia, vel valetudinis, id quod iam dictum est. *Vide de hoc Cornelium Celsum libro 7. capite 25.* Refibulare, est fibulam tollere, sine soluere. *Martial. lib. 7.* Et cuius refibulauit turgidum faber penem. Idem significat diffibulare. *Papinius, Emicat, & torto chlamydem diffibulat auro.**

Ficariûs, Vide FICVS.

*Ficédula, Auis est quæ ficuum esu pinguefcit. ἰκαλις. GALLIC. Bequefigue. ITALICE, Beccafico. GERMANICE, Ein schnepf. HISPANICE, El tordo, ò aue comedora de higos. POLONICE, Drodz figi obiaidaieci. VNGARICE, Seregély. ANGLICE, A nightingale, a birde that eateth figges. } de qua sic *Martialis libro 13.* Quum me ficus alat, quum pascar dulcibus vuis, Cur potius nomen non dedit v-*

ua mihi? Idem alibi, Cereæ quæ patulo lucet ficedula lûbo. *Iuuen. satyr. 14.* - & eodem iure natantes Mergere ficedulas didicit nebulone parente. Quo in loco dictionis huius antepenultima corripitur, quæ in versu *Martialis* iam citato producitur *Plin. lib. 10. cap. 29.* Alia ratio ficedulæ, nam formam simul colorémque mutant. Hoc nomen non nisi Autumno habent, postea melancoryphi vocantur. *Cell. lib. 19. cap. 8.* scribit tantam fuisse veterum in cœnis in- struendis luxuriam, vt negarent auem vllam, præter ficed iam totam comesse oportere.

*Ficus, ἰκάνη tenab. GAL. Figue. ITAL. Fico. GERM. Ein feige. HISP. Figo fruta. POL. Figa. VNG. Fwge. ANGL. A figge. } Tria omnino significat, fructum scilicet notissimum, quæ Græci σίκον vocant deinde arborem ipsam quæ hunc fructum profert, quàm illi σικίω appellat: tertio vlcis genus in locis pilosis nascens, à similitudine fici fructus ita appellatum. Pro hac significationum varietate diuersa habet genera & declinationes. Nam quum pro fructu accipitur, tam secundæ declinationis est, quàm quartæ. In secundâ tamen declinatione tam masculini generis est, quàm fœminini: in quarta verò solum fœminini generis. De secunda declinatione hæc erunt exempla. *Plin. lib. 16. cap. 26.* Fici mirabiles sunt, & abortiuæ, qui nunquam maturefcunt. *Ma. rob. lib. 3. cap. 10.* Grossi appellantur fici qui non maturefcunt. Quamquam *Plinij* lectio hodie sic habet, In ficis mirabiles sunt & abortus qui nunquam maturefcunt. Item apud *Macrobium* hodie sic legitur, Grossi appellantur fici quæ non maturefcunt. Et (vt ingenuè quod sentio, proferram) nulla aut certè paucissima de genere masculino possunt adduci testimonia: hisce præsertim duobus locis immutatis, quibus maximè innitebantur qui in masculino inueniri asserunt. *Valla* tamen in secunda declinatione tam masculinum quàm fœmininū esse credit: quod etiã ex hoc apparet, quod hoc nomine pro morbo, qui à fructus similitudine dictus est, in masculino genere vramur. Huc accedit diminutiuum ficulus, quod quum sit masculini generis, videtur ipsum etiam primitiuum eiusdem esse generis. Solent enim ferè semper diminutiuum eius esse generis cuius est primitiuum: quamquam hoc nonnunquam fallat. Quicquid id est, frequentius certè fœmininum est: vt apud *Varr. lib. 1. de Re rust.* Fici (inquit) semen naturale intus in ea fico quam edimus, & eas quæ maturuerint, complicant. *Plin. lib. 15. cap. 18.* E reliquo genere pomorum ficus amplissima est. De quarta declinatione etiam frequètia occurrunt exempla. *Iuuenal. satyr. 14.* si vis aliam decerpere ficum. *Martial. Res mira est, ficus non habet vnus ager. Ficus pro arbore, gen. fœm. est, & secundæ vel quartæ declinationis. σικόν. GALL. Figuier. ITAL. Fico. GERM. Ein feigenbaum. HISP. La higuera arbor. } Plin. lib. 16. Quidam breuitate radicum fenescere celerius arbores putant: quod coarguunt fici, quarum radices longissimæ sunt, & senectus ocyssima. *Iuuen.* - ad quæ Discutienda valent steriles mala robora fici. *Cic. de Orator.* per quartam declinationem inflexit, Cui, quum familiaris quidam quereretur, quod diceret vxorem suam suspendisse se de ficu: Amabo te, inquit, da mihi ex ista arbore quos seram surculos. Ficus pro morbo masculini generis, & secundæ declinationis. σικόν. *Martial. lib. 1.* Dicemus ficos Cæciliane tuos. Sunt qui hoc loco ficus, quarta declinatione legant. Nascitur hoc vitium ferè in capite, tum in capillo, tum in barba, & locis obscœnis, quæ pilis integuntur. *Celsus lib. 6. cap. 3.* Est etiam vlcus, quod à fici similitudine σίκωνος à Græcis nominatur. Caro excrefcit: & id quidem generale est. Sub eo verò duæ species sunt, nam alterum vlcus durum & rotundum: alterum humidum & inæquale. Ex duro, exiguum quiddam & glutinosum exit: ex humido, pus mali odoris, fitque in his partibus quæ pilis conteguntur: sed id quod humidum, præcipuè est in capillo, atque ano ex attritu, quem cinædi patiuntur. In ficorum genere sunt Chalcidicæ, Chiæ, purpureæ chelidonia, mariscæ, callistruthiæ, Liuiæ, Libysæ, Flauix, & reliquæ. Ficum petit, σίκον αϊρεϊ. In eum dicebatur qui commoditatis alicuius gratia blandiebatur. Inde narum tradunt, quod olim Athenienses agricolis blandiri solerent, vt ab illis ficos præcoquos acciperent. *Aristophan. in Vespis.* Ficos diuidere, σικὴ μερίζειν, prouerbialiter dicuntur, qui impendio parci ac fordidi sunt, etiam si ditissimi. *Mart. Ficus ficus, ligonem ligonem vocat, τὰ σικὴ σικὴ, τὴν σικὴν σικὴν λήγων. Quadrat in eum qui simplici & rusticana vtens veritate, rem vt est, narrat, nullis verborum ambagibus ac phaleris obuoluens. Ficum Mercurio, σίκον ἐφ' ἔρμῃ. De prompto & quibuslibet exposito beneficio dicebatur. Nam antiquis mos erat, sicubi ficus reperitus fuisset, eum veluti Mercurio sacrum suspendere. Vt fici oculis incumbat, ὁσπερ τὰ σικὴ ἐπὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐστὶν. De iis dicebatur qui pertinaciter virgerent premerentque negotium aliquod Sumpra similitudine à ficis, hoc est à vitio quod oculis innascitur, nec facile potest euelli oculo incoltumi. *Aristoph. in Ranis.* Similior fici, ὁμοιωτερος σίκου, per iocum dicebatur de vehementer inter se similibus. Ducta metaphora à ficorum inter ipsas similitudine. *Plutarchus.****

Ficulus, diminutiuum est. ἰκάνη. VNG. Fwgetske. ANGL. A lule figge. } Plaut. in Stich. Nucibus, fabulis, ficulis.

*Ficetum, ti, Locus vbi ficus constat sunt. ἰκάνη. GALL. Figuieraye, lieu complanté de figuiers. ITALIC. Ficaretto, luoco piantato de fichi. GERM. Ein feigbaumgarten. HISPAN. Figueral, arboleda de higueras. POL. Figowi oggrod. VNG. Fwgs hely. ANG. A figge yard, a place where figge trees growe. } Varr. Ficulusque densa materia non est, ideo sequitur calorem: quo fit vt in locis frigidis ficeta fieri non possint. *Mart. iocum captans ex ambiguo, ficetum posuit pro obscœnis partibus ficosis, hoc est multis vlcibus quæ ficos vocant, obfistis. Sic enim habet lib. 12. Vt pueros emeret Labienus, vendidit hortum, Nil nisi ficetum nunc Labienus habet.**

*Pulchre in
minas coniung
in re hie cicer*

ea parte qua Cadurci & Ruteni Aruernos spectant. **GERMAN**, ein gebirg in frantzoych. **Cæsar** lib. 7. bell. Gall. Partem copiarum ex provincia, supplementumque quod ex Italia adduxerat, in Heluios, qui fines Aruernorum contingunt, conuenire iubet. His reb. comparatis represso iam Lucterio, & remoto, quod intrare intra præsidia periculosum putabat, in Heluios proficiscitur: et si mōs Gebenna qui Aruernos ab Heluiis discludit, durissimo tempore anni, altissima niue iter impediēbat, &c. Ex quo loco Cæsar facile deprehendi potest error eorum, qui extremum Allobrogum oppidum ad Lemanium lacum situm, in confinio Helueticorum, vocant Gebennam, quum omnino constet ex primo Com. Cæsar, Genuam appellari. **Lucan.** libro primo, in plurali numero vsus est pro oppido in Gebenna monte sito: Cana, inquiens, pendentes rupe Gebennas.

GEDANVM, Vulgò **Dantzig**. **POL.** Gdansk. **VNGAR.** Danczka. **Vrbs** est totius Borussia Emporio celeberrima: ad ostium Vistulæ, fluminis Poloniae, in mare Balticum sese exoneratis, sita. Hæc omnis generis merces topiosas secundo Vistula ex regno Poloniae acceptas, maritimis regnis & urbibus multis, sine vanitate impertit. Parer verò Regi Poloniae: & ad omnia quæ ad ius & personam Maiestatis Regiæ pertinet iuramento obligatur. **Liu. 5. statut. Polon. capite 3.**

GĒDĒON, גִּדְדֹּן **giadon**. **Nomen** proprium Iudicis Israel, qui occidit Oreb, Zeb, Zebee, & Salmana.

GĒDRŌSIĀ, גֵּדְרוֹסְיָא, Regio maioris Asiæ. Hodie Tarſe regnum vocari. Autor est Sabellicus.

GĒHENNĀ, גֵּהֶנְנוֹם **ge-hinnom**. **Yerusa.** **POL.** Dreczenie, piekielni ogien. **Quid** significet explicat **Hieronymus** hisce verbis, Erat (inquit) idolum Baal iuxta Hierusalem ad radices montis Moria, in quibus Siloa fluit. Hæc vallis & parua campi planities, irrigua erat, & nemorosa, plenaque deliciis, & lucus in ea idolo consecratus. In tantam autem populus Israel venerat demeruiam, vt deserti templi vicinia, ibi hostias immolaret, & rigorem religionis delicia vincerent, filiosque suos incenderent demonibus, vel initiarent. Et appellabatur locus ipse Gehennon, id est, vallis filiorum Hennon. Hoc Regum volumen, & Paralipomenon, & Ieremias plenissime scribunt. Et comminatur Deus se locum ipsum impleturum cadaveribus mortuorum, vt nequaquam Thopheth & Baal, sed vocaretur Polyantrium, id est, tunulus mortuorum. Futura ergo supplicia & pœnæ perpetuæ quibus peccatores cruciandi sunt, huius loci vocabulo denotantur. Duplicem autem esse gehenam, nimij ignis & frigoris, in Iob plenissime legitur.

GĒLĀ, גֵּלְיָא **Stephano**, Vulgò **Cherſa**, Fluuij nomen est in Sicilia, & vrbis à pruina, quam multam gignit. (Siculi enim גֵּלְיָא pruina vocant) deducto nomine. **Virgil. 3. Aeneid.** Immanisque Gela fluuij cognomine dicta.

Inde Gelous, a, um, denominatiuum. **Ibid.** Apparet Camerina procul campique Geloi.

GĒLABILIS, **Gelasco**, **Vide GELV.**

GĒLĀSINI, pen. prod. dentes anteriores, quos ridēdo ostēdimus. **Cicero** aduersos acutos vocat. **γελᾶσίνος**. **GALL.** Dents deuant qui apparoissent quand on rit. **ITAL.** **Denti dinnanxi**. **GERMA.** Die vordesten grossen zahn im mund/so man entdeckt im lachen. **HISP.** Dientes de delante. **POL.** Zeby przednieisze, ktore wsmiechu okazuielz. **VNG.** Az elso fogak kik az neuetesbe ki latczanak. **A.** The fore teeth which appeareth in laughing. **ἄρῶν ἢ γελᾶν**, hoc est, à ridēdo. **Gelasi** item lineæ sunt, siue rugæ quæ in ridētis facie apparēt. **Mari. lib. 7.** Nec grata est facies, cui gelasini abest. **Item** mimi, qui gesticulatione faceta populū oblectant. Vnde Gelasini ille Plautinus, falsis dictariis populū delectat & dum risum captat, irridetur. Vnde est illud, **Caue** ex Gelasino fias catagelasinus: hoc est deridiculus.

GĒLBŌE, גֵּלְבוֹעַ **hare-ghilbōab**. **Mons** Syriae ad sextum lapidem à Scythopoli, in quibus etiam est vicus grandis, qui vocatur Gelbos.

GĒLICIDIUM, **Gelidus**, **Gelo**, **Vide GELV.**

GĒLLI VS, viri proprium, ἄρῶν ἢ γελᾶν, id est, ridere: cuius extant Attice noctes. Prænomē habet Aulus, quanquam non desint qui coniunctim legendo, Agellium dici putent.

GĒLŌI campi, γελῶνα πεδία, In Sicilia sunt ad Gelam fluuiū. **Virg. 3. Aen.** Apparet Camerina procul, campique Geloi.

GĒLŌNĪ, γελῶνοι populi interioris Scythiæ, Agathyrſis proximi: qui faciem pingunt, vt viriliores in prælio videantur. Patientissimi sunt inedia, fameque virgente, equo vehuntur, sanguinis nonnihil detrahunt, eoque cum lacte commisto inediam leuant. Hodie Tartari appellantur. **Virgil. 2. Georg.** Piætoſque Gelonos. **Lucan. libro 4.** Massagetes quo fugit equo, fortēſque Geloni. **Virg. 3. Georg.** Bisaltæ quo more solent, acērique Gelonus, Quum fugit in Rhodopen, atque in deserta Getarum, Et lac concretum cum sanguine potat equino.

GĒLŌS, Caria, portus est, iuxta Halicarnassum, vt scribit **Pompon. lib. 1. in descriptione Caria.**

GĒLO VM, Stagnum est Siciliae, quod appropinquantes tetro odore abigit. **GERMAN.** Ein stinckender see oder wisse pflützen Sicilia. **à** quo non procul duo fontes sunt, ex quorum altero si sterilis bibit, concipit: ex altero autem si foecunda, sterilis fit. Hinc campi Geloi, stagno illi adiacentes. Sunt tamen qui ab Gela fluuiio dictos volunt.

GĒLŪ, Aquæ concretio ex frigore **קראק קראכ** **kerach. kerach.** **GALL.** Gelee, glace. **ITAL.** Gelo, ghiaccio. **GERMAN.** Eys, gefürstete. **HISP.** Yelo ò elada. **POLON.** Mroz, zmarznienis. **VNG.** Fagy, iég. **ANG.** Ice, frost. **Aliquando** tamen ponitur pro frigore, **κρύος**. Vnde gelidum, frigidum dicimus. Antiqui etiam gelus dixerunt, teste **Nonio**: & similiter gelum geli. **Zucret. li. 5.** Assiduoſque geli casus mor-

talibus a uert. **Et lib. 6.** Demittit quæ sæpe gelum quod continet in se.

GĒLICIDIUM, dij, Ipsum gelu, & concretio aquæ. **קראק קראכ** **kerach. kerach.** **GALL.** Gelee. **ITAL.** Gielo. **GERMAN.** Gefrierung. **HISPAN.** La cayda del yelo ò elada. **POL.** Zamarz. **POSC.** VNG. Fagy, iég. **ANG.** A freezing or congealing together. **Colum. lib. 2. cap. 8.** Vt prius conualescant radices frumentorum, quam hybernis imbribus, aut gelicidiis, pruinisve infestentur. **Idem lib. 11. c. 2.** Hyemat cum frigore & gelicidiis.

GĒLO, las, lare, actiuum verbum, idem quod frigore astringo. **קראק קראכ** **kerach. kerach.** **GALL.** Geler, glacer. **ITAL.** Congelare, agghiacciare. **GERM.** Gefroren machen. **HISP.** Ejar. **POL.** Zamarzon. **VNG.** Meg fagy lalom. **ANG.** To freeze. **ei**us passiuum gelor legitur apud **Iuuenalem**, **Sat. 6.** -pauidōque gelantur Pectore. Sic gelatū lac, **Col. lib. 10. c. 38.** Gelatus caseus, **Idem li. 7. c. 8.** Sæpe etiam neutrum est, sed vix aliter, quam in tertijs personis. **Polyb. lib. 14. cap. 3.** Non antē demetuntur, quam gelauerit. **Idem lib. 15. cap. 6.** Si gelant frigora, quarto die pre-mendum. **Hinc** etiam componuntur, Congelo, Regelo, de quibus suis locis.

GĒLĀSCO, is, ere, Est gelu astringi **קראק קראכ** **kerach. kerach.** **GALL.** Se geler ou glacer. **ITAL.** Congelarsi, agghiacciarsi. **GER.** Gefrieren. **HISPAN.** Elarse. **P.** Vmarzitiuam. **VNG.** Meg fagyok. **AN.** To congeall. **tof. eeze.** **Gel. lib. 17. c. 7.** Vina rarenter congelascunt. **Plin. lib. 14. c. 21.** Vini natura non gelascit.

GĒLATĪO, verbale, Congelatio. **קראק קראכ** **kerach. kerach.** **GALL.** Gelement, glacement. **ITAL.** Agghiacciamento. **GERM.** Gefrierung, oder gefrierste. **H.** Elamiento, elado. **PO.** Vmarznienis. **VN.** Meg fagyás. **AN.** A freezing. **Plin. lib. 17. c. 14.** Si protinus editis fructibus gelatio magna conlecta est, etiam paucis diebus necat.

GĒLABILIS, le, Quod gelu durari potest, à quo fit compositum Ingelabilis, vel potius incongelabilis, de quo suo loco. **VNGAR.** Meg fagyhato.

GĒLĪDŪS, da, dum, penult. corr. Frigidus, congelatus, frigore concretus. **קראק קראכ** **kerach. kerach.** **GALL.** Fort froid, gelé, glacé. **ITAL.** Gelido, freddo, gelato. **GERMANICE**, Eystalt. **HISPAN.** Cosa fria, ò elada. **POLON.** Zimny iako kod. **VNG.** Hideg, meg fagyott. **ANG.** Very colde, foser. **Virgil. lib. 3. Aeneid.** -mihī frigidus horror Membra quatit, gelidusque coit formidine sanguis. Gelidus aether, **Virgil. 8. Aeneid.** Gelidus amnis, gelida rupes, gelidum flumen, apud eundem gelidæ naturæ sydus, **Plin. lib. 2. cap. 86.** Gelida, absolute, subaudi aqua. **Horat. 2. Serm. Sat. 7.** Poscit te mulier, vexat: foribūsq. repulsum Perfundit gelida: rursus vocat. **Hinc** componitur Elegidus, quod significat id, quod non est calidum, neque frigidum (nam e, quandoque priuationem denotat) quanuis **Seru.** pro valde frigido expo fuerit: vide suo loco.

GĒLĪDĒ, aduerb. frigidē, timidē. **קראק קראכ** **kerach. kerach.** **GALL.** Fort froidement. **ITAL.** Gelatamente, da agghiacciato, fredamente. **GERM.** Gantz, kalt/ one eysfer vnd ernst. **HISP.** Fria y frescamente. **POL.** Barzo zimno, gnusno, oczziablie. **VNGA.** Hidegen, (vel) félelmessen. **ANG.** Colde, is it were frofen. **Horat. de Arte,** Vel quod res omnes timidē, gelidēque ministrat.

GĒMĒA, Nomen alæ militum Macedonēſium. **Liu. 7. Bel. Maced.** Ad-dita his ala mille ferme equitum, gemeam vocabant.

GĒMĒLLĀR, aris, neutri gen. Vasis genus, cui fortassis ex eo inditum nomen, quod geminas inensuras contineat. **POL.** Dwugarnowa ko new. **VNGA.** Ket kupás edény. **Colum. li. 2. cap. 50.** Quod deinde primum defluerit, in rotundum labrum (nam id melius est, quam plumbeum quadratum, aut gemellar) protinus capulator depleat. **Gemellaria**, æ, fœmin. gen. dixit. **Augustinus in Pal. 136.** Vt amurcam per plateas fluentem cernens, oleum in gemellaria non videas.

GĒMĒBŪNDŪS, vide **GĒMO.**

GĒMĪNŪS, a, um, duo, bini. **קראק קראכ** **kerach. kerach.** **GALL.** Gemeau, double. **ITALIC.** Gemino, doppio. **GERMAN.** Zwysach/zwysattig. **HISP.** El mellizo con otro, entre si muy semejantes. **POLON.** Dwoiaky. **VNG.** Kettős. **ANG.** Twoo, double. **Virg. lib. 6.** Sunt geminae somni portæ. **Terent. in And.** Nam satis credo, si aduigila-ueris, Ex vnis geminas mihi conficies nuptias. Vnde etiam gemini dicuntur duo vno partu editi. **Virg. lib. 8. Aeneid.** Geminos huic vbera circum Ludere pendentes pueros. Si autem tres fuerint, trigemini dicuntur: si quatuor, quatergemini. **Colum. libro 4.** Albanas equitæ familiaræ trigeminorum matres. **Quandoque** pro simili ponitur. **Pacuius**, Par fortitudo, gemina confidentia. **Cic. pro Rosc.** Amer. Par est auaritia, similis improbitas, eadem impudentia, gemina audacia. **Idem pro Roscio Comæd.** Simillima, & maxime gemina na societas hæreditatis est. **Est** etiam caeleste signum, quod Astrologi vocant Geminos, Castorem & Pollucem intelligentes, qui à matre Leda vno partu creduntur editi, de quibus **Seneca.** In magna tempestate apparent quasi stellæ cælo insidentes, adiuuarique se tunc periclitantes existimant Pollucis & Castoris nomine. **Columella** dicitur Geminum astrum, quod XIII. Calendas Iunij Sol ingreditur. **Geminus** etiam Iani epithetum est, quod gemina facie pingi soleat: cuius rationem hanc affert **Marob.** quod Ianus omnium sui seculi fuerit prudentissimus: neque solum ea viderit quæ ante se erant, hoc est præterita, verum etiam ea quæ post se erant, hoc est, futura prospexerit.

GĒMĒLLŪS, la, lū, dimin. **קראק קראכ** **kerach. kerach.** **G.** Gemeau, double. **IG.** emello, doppio. **G.** Zwysach/zwilling. **H.** El mellizo con otro, doblados. **P.** Blizniasta, dwoisty. **V.** Kettősötske. **A.** Double, twoo. **Vir. Ecl. 1.** -Modò nāq. gemellos spē gregis, ah silice in nuda cōnixa reliquit. **Gemellæ** vites, à **Col. li. 3. c. 1.** dictæ sunt ab vnis semper geminis, nā duplices vuas (vt inquit idē) exigunt. **Plin. li. 14. c. 2.** Gemellarum, quibus hoc nomen vuæ semper geminae dedere. **Gemel-**

120
96
216

G ante V

GV. In notis antiquorum genus. G. V. grauis Valerius. GX. grex.
Gubernatio, as, Proprie nauis rego. { κυβερνα. GALL. GOUVERNER.
 ITAL. Reggere, governare, amministrare. GER. Ein Schiff leiten oder
 regieren/verwalten/Herfchen. HISP. Governar à regir. POL. Rządze,
 steruic. VNG. Igazgatom. ANGL. To govern, to guide. } Cicer. 1. Offic.
 Ut si nauis certent quis eorum potissimum gubernet. Per trans-
 lationem accipitur pro moderor, procuro, administro. { גברנהב
 תערה ראהב רב רב הדרהב. } Cic. Curionu, Teque hortor vt om-
 nia gubernes, ac moderere prudentia tua. Idem Att. lib. 6, Sed hæc
 Deus aliquis gubernabit.
Gubernator, oris, Rector nauis, qui clauum moderatur. { גברנהב
 רב רב הדרהב רב רב הדרהב. } GALL. GOUVERNEUR.
 ITAL. Temoniero, gouernatore, patron di nauie. GER. Ein Schiffman/ re-
 gierer/verwalter. HISP. Governador è regio lor. POL. Sternik, sprawca.
 VNG. Igazgato, kormános. ANGL. A gouernour, a guider. } Cicer. de
 Senect. Gubernator clauum tenens sedet in puppi. Idem 1. de Inuen.
 Nautis quæ scientissimo gubernatore vtitur. Idem 7. Philipp. Quan-
 quam non eges consilio, quo vales plurimum, tamen & summi
 gubernatores in magnis tempestatibus à vectoribus admoneri so-
 lent. gubernator equorum. Quinil. lib. 8. cap. 6, Translatio est, quæ
 in rebus, animalibusve aliud pro alio ponitur: vt de agitatore,
 gubernator magna corripit equum vi. Custos & gubernator Rei-
 publicæ. Idem 7. Ferr.
Gubernatrix, fœmininum. { גברנהב רב רב הדרהב. } GALL. GOUVERNE-
 RESSE, ou GOUVERNANTE. ITAL. Donna che gouerna. GER. Ein Herfch-
 erin/ regiererin. HISP. La gouernadora è regidora. POL. Pani ktora rządy. VNG. Igazgato azzony. ANGL.
 A gouernesse, or woman ruler. } Cic. 1. de Orat. Eloquentia gubernatrix
 ciuitatum.
Gubernatio, onis, Proprie de nauis directione dicitur: quamuis per
 translationem pro quauis administratione accipitur. { גברנהב רב רב הדרהב.
 } GALL. GOUVERNEMENT. ITAL. Governo, amministrazione. GER. Herfchung/regierung/verwaltung. HISP. Go-
 uernamiento, aquella obra de gouernar à regir. POL. Rządzenie, sprawo-
 wanie. VNG. Igazgatas, kormánozás. ANGL. A gouerning or ruling. }
 Cic. 4. de Fin. Et si in ipsa gubernatione negligentia nauis est euer-
 sa. Idem 3. in Catil. Vix videtur humani consilij tantarum rerum gu-
 bernatio esse potuisse.
Gubernaculum, li, Clauus nauis, id quo nauis gubernatur, & regi-
 tur. { גברנהב רב רב הדרהב. } GALL. Le gouernail d'vn nauire. ITAL. Remone.
 GER. Das steuer ruder in dem schiff. HISP. Gouernale de nauie. POL.
 Rudel wżifc. VNG. Kormán. ANGL. The sterne of a shippe where by
 she is guided. } Cic. 2. de Inuen. Hic ille naufragus ad gubernacula
 accessit. Per translationem accipitur pro administratione.
 { גברנהב רב רב הדרהב. } Cic. pro Domo sua, Quum Senatam à gubernacu-
 culis deieceris, populum è nauis exturbasses, ipse archipirata cum
 rege prædionum impurissimum plenissimis velis nauigares. Gubernacu-
 la Reipub. tractare, apud eundem pro Sectio. Gubernacula vi-
 ta, apud Plin. lib. 11. cap. 37. Legitur & gubernaculum, per syncopem.
 Virgil. 6. Aeneid. Nanque gubernaculum in ultra vi fortè reuul-
 sum.
Gulā, gulæ, { גולא רב רב הדרהב. } GALL. gueule, conduit par lequel on aual-
 le ce qu'on boit & mange. ITAL. Gola. GER. Der schlund oder die
 tāt/ die speisröt. HISP. La huerua con que tragamos. POLON. garfo.
 VNG. Torok. ANGL. The gullet, where by meat and drink passeth, into
 the stomach. } Est fistula colli interior, constans ex carne & neruo,
 per quam cibus & potus in ventriculum defluit. Græci οισοράγιον
 appellant. Plin. lib. 11. cap. 37. de epiglottide loquens, Opera eius gemi-
 na, duabus interposita fistulis interior earum appellatur arteria,
 ad pulmonem atque cor pertinens. Hanc operit in epulando, ne
 spiritu ac voce illac meante, si potus, cibusve in alienum deerrauerit
 tramitem, torqueat. Altera exterior est, appelleretur sanè gula,
 qua cibus atque potus deuoratur. Tendit hæc ad stomachum, inde
 in ventrem. Hanc per vices operit, quum spiritus tantum aut vox
 commeat, ne restagnatio intempestiua alui obstrepat. Ex cartila-
 gine & carne arteria: gula carne & neruo constat. Hactenus Plin.
 Inuenitur nonnunquam gula sumpta pro anteriore parte colli,
 quam iugulum vocamus. Plaut. in Merc. Demisisti gladium in gu-
 lam: iam cadam. Sallust. in Catil. Laqueo gulam frangere. Cic. 6. Ferr.
 Quem obtorta gula in vincula abripi iussit. Sed in hac significa-
 tione vix inuenies in medicorum aut physiorum scriptis. Illi enim
 gulam, vt iam diximus, accipiunt pro fistula illa, qua cibus & po-
 tus in stomachum demittitur. Vnde per translationem accipi-
 tur pro voracitate, & nimio delicatiorum ciborum appetitu, λαι-
 μεργία, Cic. in Sallust. Posteaquã immensa gula impudicissimi cor-
 poris quæstus sufficere non potuit. Quanta est gula quæ sibi totos
 ponit apros, animal propter conuiuia natum? Plin. lib. 19. cap. 4, Hi
 niues, illi glaciem potant, pœnâque montium in voluptatem gu-
 læ vertunt.
Gulones, gulosi. { γαστρεργος, λαιμεργος. } POL. Zarłokowie. VNG. Tor-
 kos, tobzodo. ANGL. Gulliguites. } Apuleius in Apolog. gulones omnes
 qui impenso precio à piscatoribus mercantur.
Gulosus, a, um, Qui est deditus gulæ, vorax, comedo. { גולול רב רב הדרהב.
 } GALL. GOURMAND, glout, goulu. ITAL. Goloso, che si lascia
 tirar dal appetito di buoni bocconi. GER. Fräßig/ dem frassen ergäben.
 HISP. Casa golosa è gloriosa. POL. Ob zart, zarłok. VNG. Torkos,
 tobzodo. ANGL. Gluttonous. } Mart. lib. 8, Esse tibi videor sauius, ni-
 miumque gulosus. Idem lib. 12, Non est Tuca satis quod es gulo-
 sus: Et dici cupis, & cupis videri. * Gulosus lector. Martialis, Non
 opus est nobis nimium lectore guloso. Hoc est multa lectionis
 curioso.
Gulosus, aduerbium, Luxuriosè, immoderatè. { λαιμεργως, εδθηργως.
 } GALL. glouttement, en gourmand. ITAL. Da goloso. GER. Fräßig

figet sch. HISP. Golosamente. POL. Obzarcie. VNG. Torkoslan, tob-
 zodna. ANGL. Gluttonously. } Colum. in præfat. lib. 1, Contemptissimo-
 rum vitiorum officinas gulosius condiendi cibos, & luxuriosius fer-
 cula struendi. Degulo, degulas, & Ingluuias, vide suis locis.
Gulliocæ, Nucum iuglandium summa & viridantia putamina An-
 tor Festus.
Gumia, æ, Antiqua vox idem significans quod gulosus. Lucil. lib. 30,
 Illo quid fiat lamia & pytho oxiodontes quos veniunt illæ gu-
 mia vitulæ, improba, ineptæ. Idem compellans gumias ex ordi-
 ne nostros. Festus in voce Ingluuias, & Scaliger in Varrone.
Gummī, { γύμμη. } GALL. GOMME. ITALIC. Gomma. GER. Gummi.
 HISP. La Goma. POL. gummi, zywica. VNG. Matska méz, gummi.
 ANGLIC. Gumme of trees. } indeclinabile, & gummis gen. iæm. Est
 gutta viscosa ex arboribus quibusdam per corticem diffuens. Plin.
 lib. 13. cap. 11, Gummī optimum esse ex Ægyptia spina conuenit. Co-
 lum. lib. 12. cap. 50, Nostorum temporum agricolæ repudiauerunt,
 existimaueruntque fatius esse noua dolia liquida gummi per-
 luere.
Gummitio, Illinitio quædam ex glutinoso illo arborum succo, qua
 doliis fieri solebat, quemadmodum picatio ex pice. { γύμμησις. } POL.
 Polanie zywica. VNG. Enyeuzes gumizás. } Colum. lib. 12. cap. 50, Mul-
 ti quum semel noua dolia vel ferias crassa gummi liuerunt, vna
 in perpetuum gummitioe contenti sunt. Et sanè quæ semel oleum
 testa combibit, alteram gummitioem non recipit.
Gummātūs, a, um, adiect. gummatæ arbores dicuntur, quæ gummi
 producunt. { γύμμησις. } GALL. Qui produit de la gomme. ITAL. Che
 produce gomma. GER. Baum auf wetchen gummi oder hartz treiffet.
 HISP. Cosa que haze goma. POL. Drzewo sktorego gummi albo zy-
 wica pfinie. VNG. Matska mézes. ANGL. That bringeth forth gumme. }
 Palladius, In cerasis hoc est seruandum, & in omnibus gummatīs,
 vt tunc inferantur, quando vel non est, vel desinit gummi effluere.
Gummōsus, a, um, Quod multum gummi habet. { γύμμησός. } GALL.
 Plein de gomme, gommeux. ITAL. Pieno di gomma. GERMAN. Voll
 gummi. HISP. Lleno de goma, gomoso. POL. Pełni zywice. VNG. Sok
 matska méz gumizos. ANGL. Full of gumme. } Plin. lib. 12. cap. 9, Faci-
 lius hoc, & cruitosus, amariūque at gummosum.
Gumminūs, a, um, Quod est ex gummi confectum. { γύμμηνος. } GALL.
 Fait de gomme. ITAL. Fatto di gomma. GER. Aus gummi gemacht.
 HISP. Cosa hecha de goma. POLON. Toco z gummi iest wuginiego.
 VNG. Matska méz bõl, gummi bol valo. ANGL. Made of gumme. } vt
 gumminum oleum, quod ex gummi elici solet, necis in primis
 vtile, teste Plin. lib. 15. cap. 6.
GVNAS, γούνας, Locus habitatus in Syria vberis & fœcundi foli, vnde
 nomen ei γούνα Steph.
Gurdus, di, Pro stolido, vox est Hispanica. { פתה פתי pethi
 נבל nabal בער bair כסיל chesil. } GALLIC. Sot gourd.
 ITAL. Balordo. GER. Narr/ thor/ duppel. HISP. Loco d' bouo. POL.
 Bałamunt, wielki błazen. VNG. Bolond, esztelen, balyokás. ANGL.
 Foolish. } Quint. lib. 1. c. 5, Et gurdos, quos pro stolidis accipit vulgus,
 ex Hispania duxisse originem audiu.
Gurgēs, gitis, Proprie locus est in flumine profundus, in quo aqua
 vertitur: quauis generaliter de omni aquarum congerie dicatur:
 & de ipso etiam mari. { גורגל תהום tehom. } GALL. Vn
 gouffre d'eau, profondeur d'eau. ITAL. Gorgo. GER. Ein wurbel
 im wasser. HISP. Lugar profundo enel agua è enel lago. POL. gębokoscwo
 wodach, krag w wodzie. VNG. Öruény, mély viz. ANGL. A gulffe,
 a great pitt and so allow in a riuer where the water is swallowed vp. }
 Martial. lib. 1, Raptus flumineo venit de gurgite piscis. Plin. lib. 8. c.
 5, Annem transituri minimos præmittunt, ne maiorum ingressu
 atterente alueum crescat gurgitis altitudo. Virgil. 1. Aeneid. Appa-
 rent rari nantes in gurgite vasto. } Ponitur translata pro homine
 infatigabili, aut alia quauis re inexplebili. Cic. in Pisonem, Ille gur-
 ges, atque helluo, natus abdomini suo, non laudi atque gloria. I-
 dem in Verrem, Immensa illa vorago, aut gurges vitiorum, turpitu-
 dinumque omnium. Idem in Aristi. resp. Quæ vnquam Charybdis
 rantos exhaurire gurgites posset, quantas iste Byzantium præ-
 das exorbuit?
Gurgulio, onis, siue potius Curculio, A rei anatomicae peritis voca-
 tur caruncula quædam in sine palati ad fauces dependens, inter
 tonsillas, quam alio nomine columellam appellamus. { γαργυλιον.
 } GALL. Le gauion. ITAL. Gola. GER. Die gurget. HISP. El gar-
 guero. POL. gardziel. VNG. Nyeldök. ANGL. A piece fleshe in the, ne-
 ther parte of the roofe of the mouth. } Varro lib. 2. de Re rust. cap. 3, videtur
 posuisse pro colli parte anteriore, quam & guttur appellat. Hircus
 (inquit) molliori pilo, & potissimum albus, ac ceruice, & collo bre-
 ui, gurgulione longiore. } Rursus gurgulio, vermis quidam, qui
 in horreis nascens, fumentum absunt: sic dictus, quod totus sit
 guttur. { γαργυλιος. } GALL. Calendre. ITAL. Tignuola. GER. Kär-
 nwürm/ tornmitwen. HISP. Gorgoso del trigo. VNG. Wige. ANGL. A
 weenill. } Virgil. lib. 1. Georg. -populæque ingentem faris acruum
 gurgulio, atque inopi metuens formica senectæ. Rectius scripse-
 ris curculio per secundam consonantem. Sic enim veteres scripse-
 runt ex argumento Plautinae Comædia eiusdem nominis, in
 quo prima versus literæ curculionis nomen exprimitur. Vide
 CVRCVLIQ.
Gurgustium, stij, & diminutiuum gurgustiolum, gentis habitatio-
 nis angustam, à curculione verme sic dictum. { גורגול מלונח. } GALL.
 Logette estroite, cabaret destourné. ITAL. Stanza mol-
 to stretta. GERMAN. Ein klein nachgultig heußtün/ oder ein schtechte wo-
 nung. HISP. Casa pobre è choza. POL. Chałupinka. VNG. Künyo.
 ANGL. A little narrow cabin, a cottage or lodge. } seruius docet gurgu-
 stium esse obscuram & latentem tabernam. Cic. in Pisonem, Memi-
 nistine cenam, quæ ad te quinta ferè hora cū C. Pisonem venissem,
 nescio quo è gurgustio te prodire obuoluto capite, solcatū. Apul.